

Na osnovu čl. 53. - 83. Zakona o vrijednosnim papirima («Službene novine Federacije BiH» br. 39/98 i 36/99) i člana 30. Statuta Sarajevske berze-burze, Skupština dioničara Sarajevske berze-burze vrijednosnih papira, d.d. Sarajevo, dana 09.02.2002.godine usvojila je s l i j e d e ć a

PRAVILA SARAJEVSKJE BERZE-BURZE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

1. OPŠTE ODREDBE

Značenje izraza

Član 1.

- (1) Izrazi, upotrebljeni u Pravilima Sarajevske berze-burze vrijednosnih papira (u daljem tekstu: Pravila) i ostalim opštim aktima Sarajevske berze-burze vrijednosnih papira, u odgovarajućem padežu i broju imaju slijedeće značenje:
- Izraz **berza** označava »Sarajevsku berzu-burzu vrijednosnih papira« d.d. Sarajevo.
 - Izraz **emitent** označava emitenta vrijednosnih papira.
 - Izraz **Član berze** označava profesionalnog posrednika kojeg je berza primila u članstvo na berzu na osnovu ispunjenih uslova koje propisuje zakon, podzakonski akti i berza.
 - Izraz **broker** označava fizičku osobu koja je ovlaštena za zaključivanje berznih poslova od strane člana berze ako ispunjava uslove koje propisuju ZVP i podzakonski akti.
 - Izraz **Statut** označava Statut berze.
 - Izraz **Uputstva** označava uputstva koja za sprovođenje ovih Pravila izdaje Uprava ili zaposleni na berzi, koji je od strane uprave ovlašten za njihovo izdavanje.
 - Izraz **BIS** označava berzni informacijski sistem.
 - Izraz **BTS** označava berzni sistem trgovanja i sastavni je dio BIS-a.
 - Izraz **lot** označava najmanju količinu vrijednosnih papira kojom se mogu zaključivati berzni poslovi.
 - Izraz **Uprava** označava upravu berze.
 - Izraz **Odbor** označava Odbor za prijem vrijednosnih papira na berzu.
 - Izraz **Nadzorni Odbor** označava Nadzorni odbor berze.
 - Izraz **Komisija** označava Komisiju za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine.
 - Izraz **Registar** označava Registar vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo.
 - Izraz **ZVP** označava Zakon o vrijednosnim papirima.
 - Izraz **ZDZU** označava Zakon o društvima za upravljanje fondovima i o investicijskim fondovima
 - Izraz **ZPP** označava Zakon o parničnom postupku.
 - Izraz **ZKP** označava Zakon o krivičnom postupku.
 - Izraz **IF** označava investicijski fond u skladu sa ZDZU.
 - Izraz **PIF** označava privatizacijski investicijski fond u skladu sa ZDZU.
 - Izraz **DZU** označava društvo za upravljanje IF odnosno PIF skladno sa ZDZU.
 - Izraz **vrijednosni papir** označava dionice, obveznice i druge vrijednosne papire, u smislu ZVP.
 - Izraz **serijski vrijednosni papiri** označava vrijednosne papire istog emitenta koji su izdati istovremeno i iz kojih proizlaze jednaka prava i obaveze.
 - Izraz **dužnički vrijednosni papiri** označava obveznice i druge serijske vrijednosnih papira koje imatelju daju pravo na isplatu glavnice i eventualnih kamata odnosno drugih prihoda.
 - Izraz **tržišni vrijednosni papir** označava vrijednosne papire kojima se trguje na organiziranom tržištu.
 - Izraz **organizirano tržište** označava tržište vrijednosnih papira koje je posredno ili neposredno dostupno javnosti, na kome se trgovanje odvija redovno i uređeno te se nadzire od strane nadležnih organa. Organizirana tržišta vrijednosnih papira su berzno i slobodno tržište.
 - Izraz **berzno tržište** označava tržište vrijednosnih papira na kome se trguje onim vrijednosnim papirima za koje je bila uspješno obavljena javna prodaja u skladu sa zakonom, koji se nalaze u evidenciji Registra, čiji je se emitent nalazi u Registru emitenata kod Komisije, te su od strane nadležnog organa berze bile primljene u kotaciju na berzi.
 - Izraz **Slobodno tržište** označava organizirano tržište vrijednosnih papira na kome se trguje onim vrijednosnim papirima iz prethodne točke ovoga člana koji nisu bili uvršteni u kotaciju na berzi.

Definicija berze

Član 2.

- (1) Berza je dioničko društvo koje organizuje povezivanje ponude i tražnje po vrijednosnim papirima, osigurava informacije o ponudi i tražnji, tržišnoj vrijednosti i druge podatke o vrijednosnim papirima, utvrđuje i objavljuje kurseve vrijednosnih papira.
- (2) U svrhu iz prethodnog stava ovog člana se propisuju pravila berze koja su potrebna za izvršavanje zadataka i obaveza koje berzi određuje zakon i interes članova berze, investitora i javnosti.
- (3) Danom prijema u članstvo na berzi na osnovi udovoljenog zahtjeva iz člana 66. Pravila, članovi berze, ovlašteni profesionalni posrednici na tržištu vrijednosnih papira, usvajaju sve odredbe ovih Pravila i opštih akata, izdatih na njihovoj osnovi, te dopune Pravila ili opštih akata, izdatih na njihovoj osnovi, te se obavezuju na poštivanje i sprovođenje istih.
- (4) Danom prijema u kotaciju na berzi na osnovu udovoljenog zahtjeva za prijem vrijednosnih papira u kotaciju na berzi iz člana 14. ovih Pravila, emitenti usvajaju sve odredbe ovih Pravila i opštih akata, izdatih na njihovoj osnovi, te dopune i izmjene Pravila ili opštih akata, izdatih na njihovoj osnovi, te se obavezuju na poštivanje i primjenu istih.

2. PRIJEM I DRUGE OPŠTE ODREDBE O VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA

2.1. VRIJEDNOSNI PAPIRI U KOTACIJI NA BERZI

2.1.1. ODBOR ZA PRIJEM VRIJEDNOSNIH PAPIRA U KOTACIJU NA BERZI

Nadležnosti odbora za prijem

Član 3.

- (1) Odbor je poseban organ berze koji je nadležan za odlučivanje o:
 - prijemu vrijednosnih papira u kotaciju na berzi,
 - izmjenama u kotaciji vrijednosnih papira,
 - daljem zaustavljanju trgovanja vrijednosnim papirima koji su uvršteni u kotaciju na berzi kada isto traje duže od 10 (deset) radnih dana,
 - mjerama ako emitenti koji su primljeni u kotaciju na berzi krše dužnosti obavještanja, kao što su određene Pravilima,
 - isključenju vrijednosnih papira koji su uvršteni u kotaciju na berzi.
- (2) Odbor o predmetima iz prvog stava ovog člana odlučuje na osnovu kriterija i prema postupku određenom u Pravilima. Ako Pravila pojedina pitanja posebno ne uređuju, za postupak odlučivanja Odbora se smislaono koriste odredbe ZVP.

Sastav Odbora

Član 4.

- (1) Odbor ima pet (5) redovnih članova i tri rezervna člana. Sedam (7) članova, koji ispunjavaju uslove, imenuje Nadzorni odbor na period četiri (4) godine s mogućnošću ponovnih imenovanja, a jednog (1) redovnog člana koji je zaposleni na berzi imenuje Uprava berze.
- (2) Za redovnog i rezervnog člana Odbora može biti imenovana osoba koje ima univerzitetsko obrazovanje i priznati je stručnjak sa područja finansija ili privrednog prava.
- (3) Članovi Odbora iz svojih redova na prvoj sjednici biraju predsjednika Odbora.
- (4) U slučaju odsutnosti članova u mjeri da ne postoji kvorum, rezervni član (članovi) zamenjuje redovne članove na sjednici.
- (5) Člana Odbora koji je ujedno i zaposleni na berzi, u slučaju isključenja ili odsutnosti na pojedinoj sjednici zamenjuje njegov zamjenik koga odredi Uprava berze.

Isključenje člana Odbora

Član 5.

- (1) Član Odbora ne smije sudjelovati u savjetovanju i odlučivati ako smatra da u predmetu o kome teče postupak postoje razlozi za isključenje koji mu onemogućavaju nepristrasno, stručno odlučivanje.
- (2) Član Odbora koji bi trebao da sudjeluje u savjetovanju i odlučuje u predmetu, mora odmah, čim sazna za kakav razlog za isključenje, to saopštiti predsjedniku Odbora.
- (3) O isključenju člana Odbora odlučuje predsjednik Odbora, a o isključenju predsjednika Odbora odlučuje Uprava berze.

Odlučivanje Odbora

Član 6.

- (1) U predmetima za koje je nadležan, na osnovu pismenih zahtjeva emitenata odnosno na vlastitu inicijativu, Odbor usvaja odluke glasanjem, na sjednici koja nije javna.
- (2) Sjednice Odbora saziva i vodi predsjednik Odbora.
- (3) Predsjednik Odbora vodi diskusiju i glasanje o pojedinom predmetu.
- (4) Odbor pravnovaljano odlučuje ako je na sjednici prisutna većina članova Odbora, a odluka Odbora je punovažno usvojena ako za nju glasa većina članova Odbora koji su prisutni na sjednici. Ako je rezultat glasanja neodređen, odlučujući je glas predsjednika Odbora.
- (5) U nužnim slučajevima odluke Odbora se mogu usvajati i korespondencijom.

Prigovor protiv Odluka odbora

Član 7.

- (1) Protiv odluka kojima je Odbor odlučio u predmetima iz svoje nadležnosti emitent može podnijeti prigovor Komisiji. Prigovor treba podnijeti u roku od osam (8) dana po prijemu odluke. Podnesen prigovor ne spriječava izvršenje odluke, osim ako Pravila ne određuju drugačije.
- (2) Protiv rješenja kojima je Odbor odlučio u pitanjima koja se tiču postupka ili su se pojavila u vezi sa postupkom po predmetima iz nadležnosti Odbora, nije dozvoljen poseban prigovor.

Zapisnik sjednice Odbora

Član 8.

- (1) O odvijanju sjednice se vodi zapisnik u kome se navode: datum i sat sjednice, prisutni članovi Odbora, tačke dnevnog reda, odvijanje i rezultat glasanja o predmetu, te obrazloženja uz pojedine tačke dnevnog reda. Zapisniku se prilažu donesene odluke odnosno rješenja, te prateća dokumentacija koja je bila osnov za odlučivanje Odbora po pojedinom predmetu.
- (2) Zapisnik sastavlja zaposleni na berze koji je član Odbora i bio je prisutan na sjednici Odbora.
- (3) Članovi Odbora usvajaju zapisnik na slijedećoj sjednici Odbora na kojoj mogu dati primjedbe na njegov sadržaj. Konačno izrađen zapisnik postaje punovažnim kada ga potpišu zapisničar i predsjednik Odbora.
- (4) Original zapisnika sa priložima se čuva u arhivi sektora za prijem berze.

Razriješenje članova Odbora

Član 9.

- (1) Član Odbora se može razriješiti:
 - istekom mandata za koji je bio izabran,
 - ako sam traži razrješenje,
 - ako je pravosnažnom presudom osuđen na neuslovnu kaznu zatvora 6 mjeseci ili težu kaznu,
 - ako se utvrdi da je teže kršio člansku dužnost ili ugled berze ili ako je svojim radom pokazao da nije sposoban za vršenje funkcije,

- ako zanemaruje dužnosti kod Odbora.
- (2) Uprava berze odlučuje o razrešenju člana Odbora koga je imenovala, a o razrešenju ostalih članova odlučuje Nadzorni Odbor.

Prijenos ovlaštenja

Član 10.

- (1) Pojedine poslove koje prema odredbama ovih Pravila vrši predsjednik Odbora, može vršiti i jedan od zaposlenih na berzi, ako ga za te poslove ovlasti predsjednik Odbora.

2.1.2. PRIJEM VRIJEDNOSNIH PAPIRA U BERZANSKU KOTACIJU

Uslovi za prijem u berzansku kotaciju

Član 11.

- (1) U berzansku kotaciju mogu biti primljeni vrijednosni papiri koji, obzirom na svoje osobine i obzirom na poslovanje njihovog emitenta, ispunjavaju slijedeće uslove:
- da se njima može organizovano trgovati,
 - da su u cjelini uplaćene,
 - da su neograničeno prenosive,
 - da ispunjavaju kriterije za uvrštenje u kotaciju koje u ovom poglavlju određuju Pravila.
- (2) O prijemu vrijednosnih papira u berzansku kotaciju odlučuje Odbor.
- (3) Vrijednosni papir može biti primljen u berzansku kotaciju mada ne ispunjava jedan od kriterija određenih u članu 12. Pravila ako se pri tom ne radi o bitnim odstupanjima ili ako postoji osnovano očekivanje da će i ovaj uslov biti ispunjen u kratkom vremenu po uvrštenju u berzansku kotaciju.
- (4) Odbor može u berzansku kotaciju primiti i vrijednosni papiri novoosnovanog društva koje je nastalo udruženjem više društava, odnosno podjelom postojećeg društva, pri čemu se smatra da su uslovi s obzirom na godine poslovanja i realnosti te objektivnosti računovodskih iskaza smislaono ispunjeni ako su vrijednosni papiri bar jednog od društva koja su se udružila, odnosno društva koje se podijelilo, do početka postupka preoblikovanja bile primljene u kotaciju na berzi.

Kriteriji za prijem u berzansku kotaciju

Član 12.

- (1) U berzansku kotaciju mogu biti uvršteni oni vrijednosni papiri koji odgovaraju slijedećim kriterijima:

Kriteriji za uvrštenje dionica:

Godine poslovanja	3
Realnost i objektivnost računovodstvenih izvještaja	Revidirani računovodstveni izvještaji za tri posljednje poslovne godine
Veličina kapitala (ukupni kapital po zadnjem bilansu stanja: osnovni kapital, uplaćeni višak, rezerve, prenesena čista dobit ili gubitak prethodnih godina, revalorizacijska popravka kapitala, nepodijeljena čista dobit ili gubitak poslovne godine)	4.000.000 KM
Minimalna veličina klase dionica (smatra se knjigovodstvena vrijednost dionice odnosno tržišna kapitalizacija, ako je dionica već bila u bilo kojem segmentu organizovanog tržišta)	2.000.000 KM
Procenat klase dionica u javnoj emisiji	Najmanje 25%
Broj vlasnika klase dionica	Najmanje 150

Kriteriji za uvrštenje obveznica:

Godine poslovanja	3
Realnost i objektivnost računovodstvenih izvještaja	Revidirani računovodstveni izvještaji za tri posljednje poslovne godine
Ukupna nominalna vrijednost prodane serije obveznica	3.000.000 KM

- (2) Vrijednosni papiri emitenta sa sjedištem izvan Federacije Bosne i Hercegovine mogu se uvrstiti u berzansku kotaciju ako ispunjavaju uslove utvrđene ZVP-om, propisima Komisije, Pravilima i uslove utvrđene propisima koji se primjenjuju u sjedištu emitenta.

Obveznice Federacije Bosne i Hercegovine**Član 13.**

- (1) Za uvrštenje obveznica Federacije u berzansku kotaciju ne postoje posebni uslovi i ograničenja.

Zahtjev za prijem vrijednosnih papira**Član 14.**

- (1) Postupak za uvrštenje vrijednosnih papira u berzansku kotaciju započinje na osnovu ispunjenog propisanog obrasca zahtjeva koji emitent ili osoba koju ovlasti emitent podnese berzi neposredno ili pošalje preporučenom poštanskom pošiljkom.
- (2) Potpisanom obrascu zahtjeva iz prethodnog stava treba priložiti:
- pet (5) izvoda prospekta za kotaciju na berzi,
 - kopiju rješenja o upisu emitenta u Registar emitenata kod Komisije,
 - prečišćeni tekst Statuta emitenta,
 - izvod iz sudskog registra,
 - kopiju revizijskih izvještaja za zadnje tri poslovne godine,
 - rješenje Komisije o uspješnosti emisije vrijednosnih papira koji su predmet zahtjeva,
 - dokaz da su vrijednosni papiri koji su predmet zahtjeva u cjelini uplaćeni,
 - rješenje o upisu vrijednosnih papira u Registar,
 - spisak deset najvećih vlasnika vrijednosnih papira i njihovih udjela, te ukupan broj svih upisnika vrijednosnih papira,
 - spisak udjela vrijednosnih papira koje ima u vlasništvu Uprava emitenta,
 - spisak osoba koja vrše usluge u vezi sa uvođenjem vrijednosnih papira u javno trgovanje,
 - dokaz o uplati naknade za odlučivanje o prijemu.
- (3) Zahtjev se mora odnositi na cjelokupnu klasu emitovanih vrijednosnih papira.

Prospekt za berzansku kotaciju**Član 15.**

- (1) Prospekt za berzansku kotaciju je pismeni dokument emitenta koji sadrži podatke koji kupcu vrijednosnih papira omogućavaju uvid u emitentov pravni i finansijski položaj, poslovne mogućnosti i prava koja proizilaze iz vrijednosnih papira (u daljem tekstu: prospekt).
- (2) Izvod prospekta je pismeni dokument koji sadrži rezime važnijih podataka iz prospekta.
- (3) Detaljan sadržaj prospekta i sadržaj izvoda prospekta su određeni propisima Komisije.
- (4) Članovi Odbora i berza ne odgovaraju za istinitost i potpunost podataka koji su navedeni u prospektu i izvodu prospekta za kotaciju na berzi.

Prethodni pregled zahtjeva**Član 16.**

- (1) U postupku pregleda zahtjeva, predsjednik Odbora najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana prijema zahtjeva mora ispitati da li su ispunjene pretpostavke za odlučivanje o zahtjevu:

- da li ga je podnijela osoba koje ima na to pravo,
 - da li obrazac zahtjeva sadrži propisane podatke, te
 - da li su obrascu zahtjeva priloženi prilozi iz drugog stava člana 14. Pravila.
- (2) Predsjednik Odbora vraća zahtjev koji nije sastavljen u skladu sa članom 14. Pravila i emitentu nalaže da zahtjev dopuni, odnosno ispravi u roku koji ne smije biti kraći od osam (8) i duži od petnaest (15) dana.
- (3) Ako emitent u roku iz drugog stava ovog člana zahtjev ne dopuni, odnosno ne ispravi, predsjednik Odbora ga može odbaciti.

Rasprava o zahtjevu i prijem u kotaciju na berzi

Član 17.

- (1) Ako predsjednik Odbora ne odbaci zahtjev za prijem vrijednosnih papira u kotaciju na berzi zbog nepotpunosti, uvrštava ga na dnevni red sjednice Odbora najkasnije u roku od trideset (30) dana od prijema zahtjeva, čime započinje postupak za sadržajnu raspravu o zahtjevu i odlučivanje o njemu.
- (2) Prije odlučivanja o zahtjevu emitent je dužan podmiriti naknadu za odlučivanje o prijemu u berzansku kotaciju.
- (3) Odbor donosi odluku o uvrštenju vrijednosnih papira u berzansku kotaciju, ako utvrdi da su ispunjeni uslovi za kotaciju i da je prospekt za berzansku kotaciju sastavljen u skladu sa propisima.

Dopuna zahtjeva

Član 18.

- (1) Predsjednik Odbora može zahtijevati dopunu, odnosno ispravku zahtjeva za prijem u roku koji ne smije biti kraći od osam (8) i duži od trideset (30), ako Odbor pri raspravi o zahtjevu utvrdi:
- da u prilogima uz zahtjev nije jasno iskazano ispunjavanje uslova ili kriterija za prijem vrijednosnih papira u kotaciju na berzi,
 - da su informacije u prospektu nepotpune, neistinite ili da su pojedine stavke prospekta u suprotnosti sa odredbama propisa Komisije koji reguliše sadržaj prospekta za kotaciju na berzi, te je nedostatke moguće otkloniti.

Odbijanje zahtjeva

Član 19.

- (1) Ako emitent u roku iz prvog stava člana 18. Pravila zahtjev propisno ne dopuni, odnosno ne ispravi, te u slučaju da i po dopuni, odnosno ispravci zahtjeva uslovi za prijem nisu ispunjeni, Odbor rješenjem odbija zahtjev.
- (2) Odbor može odbiti zahtjev za prijem u kotaciju na berzi i onda kada postoje okolnosti koje bi mogle ugroziti interese investitora .

Donošenje odluke o prijemu

Član 20.

- (1) Odbor u roku od osam (8) dana po donošenju odluke o prijemu ili odbijanju prijema vrijednosnog papira u kotaciju na berzi uručuje odluku podnosiocu zahtjeva. Odluka sadrži uvod, dispozitiv, obrazloženje i pouku o pravnom lijeku.
- (2) Ako je vrijednosni papir primljen u kotaciju na berzi, obavještenje o prijemu u kotaciju se objavljuje u prostorijama berze i u dnevnim novinama, najkasnije osam (8) dana po donošenju odluke.

Dužnosti emitenta

Član 21.

- (1) Po pozitivnom rješenju zahtjeva, emitent mora najkasnije u roku od osam (8) dana od objave odluke o prijemu u kotaciju osigurati objavu izvoda prospekta.
- (2) Emitent je dužan najkasnije osam (8) dana od objave odluke o prijemu vrijednosnog papira u kotaciju, berzi dostaviti dvadeset (20) izvoda konačnog prospekta, a po jedan izvod i svim članovima berze, Komisiji i Registru.
- (3) Pored obaveze iz prvog i drugog stava ovog člana, emitent mora u roku koji mu se odredi u dispozitivu odluke o prijemu vrijednosnih papira u kotaciju na berzi, uplatiti taksu za kotaciju.
- (4) Ako emitent svoje obaveze iz ovog člana ne ispuni u postavljenom roku, Odbor može odluku o prijemu u kotaciju opozvati. Opoziv odluke o prijemu se donosi i objavljuje na isti način kao što je bila objavljena i odluka o prijemu.

Početak trgovanja

Član 22.

- (1) Datum početka trgovanja vrijednosnim papirima emitenta, nakon što je emitent sve dužnosti iz člana 21. ovih pravila ispunio, određuje Uprava. O tome najmanje tri (3) dana prije početka trgovanja obavještava članove berze, javnost i emitenta.
- (2) Vrijednosnim papirom koji je primljen u kotaciju na berzi se mora započeti trgovati na berzi u roku od petnaest (15) dana, od uručenja odluke o prijemu vrijednosnih papira u kotaciju. Po isteku tog roka, Odbor može opozvati odluku o prijemu. Opoziv odluke o prijemu se donosi i objavljuje na isti način kao što je bila objavljena i odluka o prijemu.

2.1.3. POSTUPAK U SLUČAJU IZMJENA U KAPITALU EMITENTA

2.1.3.1. PROŠIRENJE KOTACIJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Zahtjev za proširenje kotacije

Član 23.

- (1) U slučajevima povećanja osnovnog kapitala emitenta čiji su vrijednosni papiri iste klase već uvršteni u berzansku kotaciju, na osnovu:
 - nove emisije vrijednosnih papira,
 - pripajanja drugog društva,
 - emisije vrijednosnih papira na osnovu uslovnog povećanja osnovnog kapitala,emitent je dužan predati zahtjev za proširenje kotacije vrijednosnih papira na berzi, prije upisa izmjena u sudski registar i prije emisije vrijednosnih papira, te zahtjevu, obzirom na vrstu izmjena u kapitalu društva, priložiti odgovarajuću dokumentaciju.
- (2) Emitent je dužan osigurati uslove za proširenje kotacije vrijednosnih papira iz stava 1. ovog člana prije emisije vrijednosnih papira, inače Odbor može iz kotacije isključiti već uvrštene emitentove vrijednosne papire iste klase.

Proširenje na osnovi nove emisije vrijednosnih papira

Član 24.

- (1) Kada emitent traži proširenje kotacije vrijednosnih papira na osnovi novih emisija vrijednosnih papira koji su već uvršteni u berzansku kotaciju, uz zahtjev iz člana 23. predati:
 - prospekt za javnu ponudu vrijednosnih papira
 - dozvolu Komisije za javnu ponudu vrijednosnih papira,
 - prijavu rješenja o povećanju osnovnog kapitala u sudski registar, ako se radi o emisiji dionica,
 - dokaze o uspješnosti javne ponude, odnosno dokaze o punoj uplaćenosti vrijednosnih papira,

- zadnji raspoloživi podatak o deset najvećih dioničara društva sa brojem glasačkih prava i podatak o deset najvećih kupaca novoemitovanih dionica ako je isti dostupan.

Proširenje na osnovi pripajanja

Član 25.

- (1) Kada emitent traži proširenje kotacije na osnovu pripajanja drugog društva, uz zahtjev iz člana 23. mora predati slijedeću dokumentaciju:
 - ugovor o pripajanju koji mora sadržavati komponente u skladu sa odredbama ZPD te uvažavati ostale odredbe ZPD sa tim u vezi, zajedno sa opisom vrijednosnih papira emitovanih na osnovi pripajanja,
 - izveštaj o pripajanju s obzirom na odredbe ZPD,
 - izveštaj revizora o pregledu ugovora o pripajanju,
 - 2 punovažna rješenja o potvrdi ugovora o pripajanju usvojena od strane skupština oba društva,
 - revidirane godišnje izveštaje za društvo koje se pripaja, za zadnje tri poslovne godine,
 - dokumenat koji pokazuje stepen raširenja vrijednosnih papira i listu deset najvećih dioničara, te podatak o zajedničkom broju dioničara ili vlasnika udjela,
 - odgovarajuću dozvolu nadležnog organa, ako je potrebno.

Proširenje u slučaju emisije vrijednosnih papira na osnovu uslovnog povećanja kapitala

Član 26.

- (1) Kada emitent traži proširenje kotacije vrijednosnih papira koji su već uvršteni u berzansku kotaciju, u slučaju emisije vrijednosnih papira na osnovu uslovnog povećanja kapitala, mora podnijeti zahtjev iz člana 23. Pravila i ispuniti ostale uslove, određene u članu 24. Pravila, te se odgovarajućom izjavom obavezati da će berzi ažurno dostavljati obavještenja o broju zamijenjenih zamjenjivih obveznica, odnosno drugih instrumenata koje predviđa ZPD, te o broju emitovanih dionica po toj osnovu u protekloj poslovnoj godini.

Predaja dodatne dokumentacije

Član 27.

Odbor može od emitenta zahtijevati da, pored zahtjeva za proširenje i dokumentacije koja je određena za pojedini slučaj izmjena u kapitalu emitenta, u slučajevima iz čl. 24, 25. i 26. Pravila dostavi i dodatnu dokumentaciju, koju smatra neophodnom za donošenje odluke po zahtjevu ili informisanje javnosti.

Postupak u slučaju proširenja kotacije vrijednosnih papira

Član 28.

- (1) Odbor može na osnovu primljenog zahtjeva za proširenje kotacije, odlučiti o proširenju kotacije vrijednosnih papira i prije upisa izmjena u sudski registar, te može donijeti odluku o uvrštavanju vrijednosnih papira u kotaciju na berzi sa uslovom odgode.
- (2) U slučaju proširenja kotacije zbog nove emisije vrijednosnih papira, emitent je dužan dostaviti berzi dvadeset (20) izvoda prospekta najkasnije osam (8) dana nakon uručenja odluke iz prvog stava ovog člana.
- (3) Za ispunjenje uslova odgode, emitent mora odmah nakon primljenog obavještenja o izvršenom upisu u sudski registar predati berzi izvod iz sudskog registra, koji dokazuje izmjenu u kapitalu, i dokaz o uvrštenju vrijednosnih papira iz nove emisije u evidenciju Registra.
- (4) U slučaju ispunjenja uslova odgode, Odbor o tome donosi konstatacijsku odluku, te je u roku od osam (8) dana uručuje emitentu. berza o datumu prijema vrijednosnih papira u kotaciju i o početku trgovanja sa ovim vrijednosnim papirima obavještava članove, javnost i Komisiju.

Član 29.

- (1) Ako u ovom poglavlju nije drugačije određeno, u postupku odlučivanja Odbora o zahtjevu za proširenje kotacije na berzi smisleno se primjenjuju odredbe poglavlja o prijemu vrijednosnih papira u berzansku kotaciju.

2.1.3.2. KONVERZIJA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Postupak u slučaju konverzije vrijednosnih papira

Član 30.

- (1) Kada je razlog za dopune u kotaciji vrijednosnih papira konverzija vrijednosnih papira, emitent mora, uz zahtjev na koji se smisleno primjenjuju odredbe člana 23. Pravila, predati rješenje o konverziji koje je donijela Skupština, te opis izmjena.
- (2) Postupak odlučivanja Odbora u ovom slučaju je smisleno jednak postupku u slučaju proširenja kotacije.

2.1.3.3. SUŽENJE KOTACIJE

Postupak u slučaju suženja kotacije vrijednosnih papira

Član 31.

- (1) Kada je razlog za dopune u kotaciji vrijednosnih papira rješenje skupštine emitenta o smanjenju osnovnog kapitala društva emitent mora, uz zahtjev na koji se smisleno primjenjuju odredbe člana 23. Pravila, predati rješenje o smanjenju kapitala koje je donijela Skupština.
- (2) Postupak odlučivanja Odbora je smisleno jednak postupku u slučaju proširenja kotacije.

2.1.4. OBAVEZE EMITENATA ČIJI SU VRIJEDNOSNI PAPIRI PRIMLJENI U KOTACIJU NA BERZI

2.1.4.1. PREDAJA I OBJAVA RAČUNOVODSTVENIH IZVJEŠTAJA

Nerevidirani godišnji nekonsolidovani i konsolidovani računovodstveni izvještaji

Član 32.

- (1) Emitent čiji su vrijednosni papiri primljeni u berzansku kotaciju ili su uvršteni u trgovanje na slobodnom tržištu na njegov zahtjev, mora berzi odmah nakon rasprave na nadzornom odboru emitenta, a najkasnije prilikom predaje računovodstvenih izvještaja Komisiji, obavijestiti o nerevidiranim godišnjim nekonsolidovanim i konsolidovanim računovodstvenim izvještajima, te u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, o svom trošku, objaviti nerevidirani nekonsolidovani bilans stanja i bilans uspjeha po skraćenoj shemi koju propisuje zakon.
- (2) Nerevidirane konsolidovane računovodstvene izvještaje treba predati i objaviti u slučajevima kada formiranje konsolidacije revidiranih iskaza od emitenta traži zakon.
- (3) Emitent je dužan jedan izvod sadržaja objave, prije same objave, dostaviti berzi, te je obavijestiti kada i u kojem dnevnom listu će biti objavljena.

Revidirani godišnji nekonsolidovani i konsolidovani izvještaji

Član 33.

- (1) Emitent čiji su vrijednosni papiri primljeni u berzansku kotaciju ili su uvršteni u trgovanje na slobodnom tržištu na njegov zahtjev, mora berzi predati revidiran godišnji izvještaj odmah po njegovoj potvrdi od strane nadzornog odbora emitenta i u roku od trideset (30) dana po prijemu revizijskog izvještaja, a najkasnije u roku od šest (6) mjeseci po isteku poslovne godine na koju se izvještaj odnosi.

- (2) Emitent je dužan o svom trošku objaviti sažetak revidiranog godišnjeg izvještaja u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno na drugi odgovarajući način koji propisuje Komisija. Emitent mora objaviti slijedeće podatke:
- naziv i sjedište društva,
 - mišljenje revizora o računovodstvenim izvještajima,
 - bilans stanja, bilans uspjeha i iskaz finansijskih tokova po istim stavkama, kao što su nevedene u izvještaju o obavljenoj reviziji, odnosno prospektu, i to podatke za poslovnu godinu na koju se godišnji izvještaj odnosi, te podatke za proteklu poslovnu godinu,
 - navod značajnijih izmjena podataka koji su sadržani u prospektu,
 - navod da je u cjelokupni godišnji izvještaj moguće izvršiti uvid u sjedištu društva.
- (3) Emitent je dužan sažetak dostaviti berzi prije objave i priložiti izjavu revizora kojom se potvrđuje usaglašenost sadržaja sažetka sa sadržajem revizijskog izvještaja, te navesti kada i u kojem dnevnom listu će biti objavljeni navedeni podaci iz drugog stava ovog člana. Emitent mora sažetak godišnjeg izvještaja objaviti najkasnije u roku od šest (6) mjeseci po isteku poslovne godine na koju se izvještaj odnosi.

Član 34.

- (1) U slučajevima kada zakon ili računovodstveni standardi od emitenta traže formiranje konsolidovanih računovodskih izvještaja, treba ih uključiti u revidirani godišnji izvještaj iz prvog stava člana 33. Pravila i navesti u sažetku iz drugog stava člana 33. Pravila i slijedeće podatke:
- navod društava koja su uključena u konsolidaciju,
 - mišljenje revizora o konsolidovanim računovodstvenim izvještajima,
 - konsolidovani bilans stanja, konsolidovani bilans uspjeha i konsolidovani iskaz finansijskih tokova po istim stavkama, kao što su navedene u izvještaju o izvršenoj reviziji, odnosno prospektu, i to podatke za poslovnu godinu na koju se odnosi godišnji izvještaj i podatke za proteklu poslovnu godinu.

Polugodišnji izvještaji

Član 35.

- (1) Najkasnije u roku od dva (2) mjeseca po završenom polugodišnjem obračunskom periodu, emitent mora berzi predati polugodišnji računovodstveni izvještaj sa obrazloženjem i navodom izmjena podataka iz prospekta.
- (2) Emitent je dužan o svom trošku objaviti sažetak polugodišnjeg izvještaja u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine ili na drugi odgovarajući način koji propisuje Komisija, najkasnije u roku od dva (2) mjeseca po završenom polugodišnjem obračunskom periodu. Sažetak polugodišnjeg izvještaja mora sadržavati:
- naziv i sjedište društva,
 - mišljenje revizora o računovodstvenim izvještajima, odnosno navod da polugodišnji izvještaj nije revidiran,
 - bilans stanja, bilans uspeha i iskaz finansijskih tokova po istim stavkama, kao što su navedene u revidiranom godišnjem izvještaju, odnosno prospektu, i to podatke za obračunski period na koji se odnosi polugodišnji izvještaj i podatke za prethodni obračunski period,
 - navod značajnijih izmjena podataka koji su sadržani u prospektu,
 - navod da je u cjelokupni polugodišnji izvještaj moguće izvršiti uvid u sjedištu društva.
- (3) Polugodišnje konsolidovane računovodstvene izvještaje treba predati i objaviti u slučajevima kada od emitenta formiranje konsolidacije godišnjih računovodskih izvještaja traži zakon, najkasnije u roku od dva (2) mjeseca po završenom polugodišnjem obračunskom periodu.
- (4) Kada je društvo dužno izraditi i konsolidovane računovodske izvještaje, sažetak polugodišnjeg izvještaja mora sadržavati:
- navod društava koja su uključena u konsolidaciju,
 - mišljenje revizora o konsolidovanim računovodstvenim izvještajima, odnosno navod da polugodišnji izvještaj nije revidiran,
 - konsolidovani bilans stanja, konsolidovani bilans uspjeha i konsolidovani iskaz finansijskih tokova po istim stavkama, kao što su navedene u revidiranom godišnjem izvještaju, odnosno prospektu, i to

podatke za obračunski period na koji se odnosi polugodišnji izvještaj i podatke za prethodni obračunski period.

- (5) Emitent je dužan jedan izvod sadržaja objave, prije same objave, dostaviti berzi, te je obavijestiti kada i u kojem dnevnom listu će biti objavljena.
- (6) Ako emitent objavi nerevidiran polugodišnji izvještaj, u objavi mora stajati posebno upozorenje da izvještaj nije revidiran.

2.1.4.2. OBAVJEŠTAVANJE O CJENOVNO OSJEITLJIVIM INFORMACIJAMA

Skupština dioničara i odlučivanje o dividendi

Član 36.

- (1) Emitent je dužan, čim to bude u mogućnosti, dostaviti berzi i objaviti slijedeće podatke u vezi sa zasjedanjem skupštine dioničara društva: datum sazivanja skupštine, kopiju poziva dioničarima za učešće i uslove za učešće na skupštini, dnevni red i prijedlog rješenja skupštine, rješenja skupštine (rješenje o pravu na dividendu i njenu visinu, te druga rješenja), vrijeme i kraj isplate dividende. Emitent je dužan u slučaju neusvajanja, odnosno izmjene predlaganih rješenja na skupštini dioničara, bez odlaganja dostaviti berzi obavještenje o tome koja rješenja nisu bila usvojena, kao i sadržaj izmjenjenih rješenja.
- (2) Zadnji dan prava na dividendu određuje se u skladu sa ZPD.

Poslovni događaji koji utiču na položaj emitenta

Član 37.

- (1) Emitent je dužan, čim to bude u mogućnosti, dostaviti berzi i objaviti podatke o poslovnim i drugim događajima, izmijenjenim uslovima poslovanja i događajima iz okruženja koji mogu uticati na pravni i finansijski položaj društva i cijenu emitovanih vrijednosnih papira, a naročito o:
 - prekidima u poslovanju,
 - bitnim izmjenama pri vršenju osnovne djelatnosti,
 - namjeranim bitnim izmjenama računovodstvene politike društva,
 - izmjeni u upravi i nadzornom odboru,
 - značajnim pravnim postupcima pred državnim organima, arbitražama i sličnim organima,
 - bitno izmijenjenom stanju na tržištu,
 - prethodnim prognozama poslovnog rezultata društva, te eventualnim bitnim odstupanjima od prognoze,
 - stečenim ili izgubljenim patentima, licencama, te robnim markama od suštinskog značaja koje imaju suštinski značaj za osnovnu djelatnost,
 - novim proizvodima, odnosno uslugama ili strankama koje bitno utiču na poslovanje, te poslovnim rezultatima proizašlim iz toga, i slično.

Odluke i okolnosti koje utiču na strukturu kapitala emitenta

Član 38.

- (1) Emitent je dužan, čim to bude u mogućnosti, dostaviti berzi i objaviti podatke o odlukama i rješenjima, te drugim okolnostima koje mogu uticati na strukturu kapitala i cijenu emitovanih vrijednosnih papira, kao što su:
 - namjeravano povećanje ili smanjenje kapitala emitenta ili povezanih društava,
 - izmjena sadržaja prava klase vrijednosnih papira koji su uvršteni u berzansku kotaciju i vrijednosnih papira u koje su vrijednosni papiri koji su uvršteni u berzansku kotaciju zamjenjivi,
 - pravo preče kupnje kod novih emisija vrijednosnih papira,
 - izvršena kupovina ili prodaja vlastitih dionica emitenta,
 - opoziv dužničkih vrijednosnih papira koju su uvršteni u berzansku kotaciju, prije njihovog dospjeća,

- nesposobnost ispunjenja obaveze po osnovu emitovanih dužničkih vrijednosnih papira, nesposobnost isplate dividende i slično.

Predviđene statusne promjene kod emitenta

Član 39.

- (1) Emitent je dužan, čim to bude u mogućnosti, dostaviti berzi i objaviti podatke o namjerama, odnosno odlukama o statusnim promjenama i izmjeni pravno-organizacionog oblika emitenta, a koji mogu uticati na cijenu emitovanih vrijednosnih papira, kao što su:
 - pripajanje emitenta drugom društvu ili drugog društva emitentu,
 - spajanje sa drugim društvom,
 - preoblikovanje emitenta u drugi oblik društva i slično, te
 - druge izmijenjene okolnosti i događaji koji prouzrokuju izmjenu podataka navedenih u prospektuza uvrštenje vrijednosnih papira u berzansku kotaciju, uzimajući u obzir i kasnija obavještenja emitenta.

Druge cjenovno osjetljive informacije

Član 40.

- (1) Emitent vrijednosnih papira koji su primljeni u berzansku kotaciju je dužan, čim to bude u mogućnosti, dostaviti berzi i objaviti podatke i o svim drugim događajima i okolnostima koje nisu opšte poznate, a koje bi mogle značajnije uticati na cijenu emitovanih vrijednosnih papira.

Dužnost i način objave cjenovno osjetljivih informacija

Član 41.

- (1) Emitent je dužan objaviti sve informacije koje mogu imati značajan uticaj na cijenu emitovanih vrijednosnih papira, i to na način da objavom ne prouzrokuje nejednak položaj investitora u vrijeme trgovanja predmetnim vrijednosnim papirima na dan objave obavještenja.
- (2) Komisija može emitenta na njegov zahtjev osloboditi obaveze objave iz stava 1. ovog člana, pod uslovima koje propisuje ZVP.
- (3) Pod objavom iz stava 1. ovog člana smatra se objava u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Troškove objave snosi emitent. Komisija može propisati i drugi odgovarajući način objave.
- (4) Emitent je dužan prije objave dostaviti berzi tekst objave. Ako berza prosudi da je objava nejasna, nepotpuna ili obmanjujuća, emitenta može pozvati na izmjene, odnosno dopune i, u slučaju da emitent ne izmijeni ili dopuni obavijest, sama izdati saopštenje za javnost.
- (5) Emitent čiji su vrijednosni papiri uvršteni u kotaciju na stranim berzama, dužan je sve informacije koje dostavlja stranim berzama i objavljuje izvan teritorije Federacije Bosne i Hercegovine istovremeno dostaviti berzi i objaviti na način određen ovim članom.

Obavještanje o sazivanju konferencije za štampu

Član 42.

- (1) Emitent je dužan obavijestiti berzu o namjeri sazivanja konferencije za štampu, najkasnije jedan dan prije sazivanja konferencije. Ako je konferencija za štampu sazvana u vrijeme trgovanja, onda berza na dan sazivanja konferencije za štampu, a zbog osiguranja jednake informisanosti investitora može zaustaviti trgovanje vrijednosnim papirima tog emitenta, najmanje pola sata prije početka konferencije za štampu, a najduže do kraja perioda trgovanja taj dan, te o tome obavijestiti članove berze i Komisiju.

Posebne odredbe o obavještanju

Član 43.

- (1) berza može od emitenta čiji su vrijednosni papiri uvršteni u berzansku kotaciju tražiti dostavu određenih ažurnih podataka, ako ocijeni da je to neophodno u svrhu informisanosti investitora i ostalih učesnika na tržištu kapitala. U slučaju nedostavljanja traženih podataka, berza može sama izdati saopštenje za javnost.

2.1.4.3. MJERE ODBORA U SLUČAJU KRŠENJA OBAVEZE EMITENTA

Vrste mjera

Član 44.

- (1) U slučaju kršenja obaveza emitenta vrijednosnih papira koji su uvršteni u berzansku kotaciju, Odbor može protiv emitenta izreći slijedeće mjere:
 - opomenu,
 - opomenu sa objavom u okviru članova berze,
 - javnu opomenu,
 - privremeno ili trajno isključenje vrijednosnih papira iz berzanske kotacije.
- (2) Emitent kome je bila izrečena jedna od navedenih mjera, dužan je platiti i troškove postupka, uskladu sa važećom tarifom berze.
- (3) Prigovor protiv izrečene mjere opomene sa objavom u okviru članova berze, te javne opomene sprečava izvršenje mjere.
- (4) U slučaju izricanja mjere isključenja vrijednosnih papira iz berzanske kotacije, ponovni zahtjev za prijem u berzansku kotaciju može dati emitent po isteku roka iz trećeg stava člana 46. Pravila.

Izvršenje izrečenih mjera

Član 45.

- (1) Izrečene mjere se sprovode na slijedeći način:
 - opomena – uručenjem rješenja kršiocu,
 - opomena sa objavom u okviru članova berze – dostavljanjem obavještenja članovima poštom ili na drugi odgovarajući način,
 - javna opomena – objavom u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a koji određuje odbor, te na web stranicama berze,
 - privremeno ili trajno isključenje iz kotacije na berzi – uručenjem rješenja kojim se isključuje vrijednosni papir iz trgovanja na berzi za određeno vrijeme ili trajno, te istovremenim uklanjanjem vrijednosnih papira iz BTS.

2.1.5. ISKLJUČENJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA IZ BERZANSKE KOTACIJE

Razlozi za isključenje vrijednosnih papira iz berzanske kotacije

Član 46.

- (1) Odbor može, uz prethodno obavještenje Komisiji, isključiti pojedini vrijednosni papir iz berzanske kotacije ako:
 - se vrijednosnim papirom na berzi ne trguje više od šest (6) mjeseci,
 - emitent ili vrijednosni papir ne ispunjavaju uslove za berzansku kotaciju,
 - emitent ne dostavi berzi tražene podatke i informacije,
 - se ispostavi da je vrijednosni papir bio primljen na osnovu neistinitih, odnosno pogrešnih podataka,
 - skupština dioničara emitenta donese rješenje o povlačenju dionica iz organizovanog tržišta, uskladu sa ZVP, a na zahtjev emitenta,
 - nastupe osnovani razlozi za koje Odbor ustanovi da ugrožavaju sigurnost investitora.

- vrijednosne papire Odbor isključi iz berzanske kotacije prilikom nastanka pravnih posljedica uvođenja likvidacije, odnosno stečaja emitenta. Vrijednosni papiri se u tom slučaju isključuju iz berzanskog tržišta i uvrštavaju u trgovanje na slobodnom tržištu, a iz ovog tržišta se isključuju kad emitent prestane postojati.
- (2) Odbor, u skladu sa zakonom, može isključiti vrijednosni papir iz berzanske kotacije i na zahtjev Komisije.
- (3) U slučaju isključenja vrijednosnih papira iz berzanske kotacije koje je nastupilo zbog krivnje emitenta, emitent može podnijeti ponovni zahtjev za prijem vrijednosnih papira u berzansku kotaciju po isteku dvije (2) godine od dana konačne odluke o isključenju.

Isključenje zbog povlačenja vrijednosnih papira iz berzanske kotacije

Član 47.

- (1) Ako skupština emitenta vrijednosnih papira, koji su primljeni u berzansku kotaciju, usvoji rješenje o povlačenju vrijednosnih papira sa organizovanog tržišta, odbor na zahtjev emitenta usvaja odluku o isključenju vrijednosnih papira iz berzanske kotacije.
- (2) Zahtjevu za isključenje iz prvog stava ovog člana emitent mora priložiti kopiju punovažno usvojenog rješenja o povlačenju vrijednosnih papira iz berzanske kotacije, te ovjeren zapisnik skupštine dioničara. Ako na skupštini, prilikom usvajanja rješenja nisu bili prisutni svi dioničari društva, zahtjevu za isključenje treba priložiti i pismenu izjavu uprave društva da u zakonom predviđenom roku nije primljen prigovor na rješenje podnesen od strane dioničara koji na skupštini nisu bili prisutni.

Dostava odluke

Član 48.

- (1) Odluku o isključenju vrijednosnog papira iz berzanske kotacije berza je dužna dostaviti emitentu vrijednosnih papira koji su isključeni iz berzanske kotacije, svim članovima berze, Komisiji, Registru, te objaviti u najmanje jednom dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Odgovornost berze

Član 49.

- (1) U slučaju isključenja vrijednosnih papira iz berzanske kotacije, berzi je isključena odštetna odgovornost, predviđena Zakonom o obligacionim odnosima.

2.1.6. VRIJEDNOSNI PAPIRI EMITENTA SA SJEDIŠTEM IZVAN FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Smislaona primjena odredaba

Član 50.

- (1) Za postupak prijema vrijednosnih papira u stranog emitenata u berzansku kotaciju, postupak u slučaju izmjena u kapitalu emitenta, za obavještanje i izvještanje emitenata, te za postupak isključenja se, pored odredaba ovog poglavlja, smisaono primenjuju odredbe Pravila koje važe za vrijednosne papire, te emitente iz Federacije Bosne i Hercegovine, kao i posebni propisi Komisije kojim je regulisano ovo pitanje.

Zahtev za prijem u kotaciju

Član 51.

- (1) Zahtjevu za prijem vrijednosnih papira u berzansku kotaciju strani emitent mora priložiti i dokument sa specifikacijom prava koja važe za vrijednosne papire na koje se zahtjev odnosi.

- (2) U slučaju iz drugog stava ovog člana, strani emitent mora dopuniti prospekt podacima koje propisuje Komisija, a zahtjevu za prijem mora priložiti i isprave kojima dokazuje da su ispunjeni uslovi za priznanje prospekta na teritoriji Federacije BiH.

2.2. VRIJEDNOSNI PAPIRI NA SLOBODNOM TRŽIŠTU

2.2.1. POSTUPAK PRIJEMA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Prijem vrijednosnih papira

Član 52.

- (1) Uprava berze uvrštava vrijednosne papire u trgovanje na slobodnom tržištu na zahtjev emitenta ili profesionalnog posrednika, kada su za to ispunjeni slijedeći uslovi:
- tim vrijednosnim papirima se može trgovati na organizovanom tržištu,
 - u cjelosti su uplaćeni,
 - slobodno su prenosivi,
 - berza je za vrijednosne papire koji su predmet prijema na slobodno tržište od emitenta ili od Registra, gdje je to moguće, pribavila dokumentaciju iz drugog stava ovog člana.
- (2) Dokumentacija na osnovu koje Uprava, na zahtjev emitenta ili profesionalnog posrednika, odlučuje o prijemu vrijednosnih papira na slobodno tržište je slijedeća:
- kopija rješenja o upisu emitenta u Registar emitenata kod Komisije,
 - izvod iz sudskog registra,
 - prospekt vrijednosnih papira,
 - rješenje Komisije o uspješnosti emisije vrijednosnih papira koji su predmet zahtjeva,
 - dokaz da su vrijednosni papiri koji su predmet zahtjeva u cjelini uplaćeni,
 - rješenje o upisu vrijednosnih papira u Registar,
- (3) Uprava može na slobodno tržište uvrstiti i vrijednosni papir za koju nije bio izdat prospekt, ali to mora objaviti u najmanje jednom dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Dostava odluke

Član 53.

- (2) Odluku o uvrštenju vrijednosnog papira u trgovanje na slobodnom tržištu berza je dužna dostaviti emitentu vrijednosnih papira koji su uvršteni u trgovanje na slobodnom tržištu, svim članovima berze, Komisiji, Registru, te objaviti u najmanje jednom dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Prigovor

Član 54.

- (1) Protiv odluke o uvrštenju ili odbijanju uvrštenja vrijednosnih papira u trgovanje na slobodnom tržištu moguće je uputiti prigovor Komisiji, u roku od osam (8) dana po prijemu odluke, ali prigovor ne spriječava izvršenje odluke.

2.2.2. SMISAONA PRIMJENA ODREDBA

Smisaona primjena odredaba

Član 55.

- (1) Za trgovanje vrijednosnim papirima na slobodnom tržištu smisaono se primjenjuju sve odredbe Pravila koja važe za berzansko tržište, osim onih koja ovo poglavlje reguliše drugačije.
- (2) Na slobodnom tržištu ne važe slijedeće obaveze emitenta:

- obaveza dostavljanja saopštenja za javnost berzi prije objave cjenovno osjetljivih informacija, propisana članom 41. Pravila,
- obaveza u vezi sa predajom i rokom objave godišnjih računovodstvenih izvještaja, propisana članovima 32. i 33. Pravila, ukoliko vrijednosni papiri nisu uvršteni u trgovanje na slobodnom tržištu na zahtjev emitenta,
- obaveza u vezi sa predajom i objavom polugodišnjih računovodstvenih izvještaja iz člana 35. Pravila, ukoliko vrijednosni papiri nisu uvršteni u trgovanje na slobodnom tržištu na zahtjev emitenta.

2.2.3. ISKLJUČENJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Isključenje vrijednosnih papira iz slobodnog tržišta

Član 56.

- (1) Uprava berze može isključiti vrijednosni papir iz slobodnog tržišta u slijedećim slučajevima:
 - ako emitent ili vrijednosni papir ne ispunjavaju uslove za trgovanje na slobodnom tržištu,
 - ako se ispostavi da je vrijednosni papira bio primljen na osnovu neistinitih odnosno pogrešnih podataka,
 - obveznice i ostale dužničke vrijednosne papire prilikom nastanka pravnih posljedica uvođenja likvidacije, odnosno stečaja emitenta, a dionice kada emitent prestane postojati.
- (2) Prigovor protiv odluke o isključenju vrijednosnog papira iz trgovanja na slobodnom tržištu se može uputiti Komisiji u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke, ali prigovor ne sprječava izvršenje odluke.

Dostava odluke

Član 57.

- (1) Odluku o isključenju vrijednosnog papira iz trgovanja na slobodnom tržištu berza je dužna dostaviti emitentu vrijednosnih papira koji su isključeni iz trgovanja na slobodnom tržištu, svim članovima berze, Komisiji, Registru, te objaviti u najmanje jednom dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

2.3. DIONICE INVESTICIONIH FONDOVA I PRIVATIZACIJSKIH INVESTICIONIH FONDOVA

Segment trgovanja

Član 58.

- (1) Dionice investicionih fondova (u daljem tekstu: IF) i dionice privatizacijskih investicionih fondova (u daljem tekstu: PIF) obavezno se uvrštavaju u berzansku kotaciju, u skladu sa zakonom i propisima Komisije, i to u poseban segment koji ima oznaku – “Fondovi”.

Prijem dionica IF i PIF u u berzansku kotaciju

Član 59.

- (1) Zahtjev za prijem dionica IF-ova, odnosno PIF-ova podnosi društvo za upravljanje investicionim fondovima, odnosno privatizacijsko društvo koje upravlja IF-om, odnosno PIF-om.
- (2) Podnosilac zahtjeva mora odboru za prijem predati:
 - dozvolu za upravljanje fondom koju je izdala Komisija,
 - dozvolu Komisije za osnivanje IF-a, odnosno PIF-a,
 - prospekt za berzansku kotaciju,
 - rješenje Komisije o uspješnosti emisije vrijednosnih papira koji su predmet zahtjeva,

- rješenje o upisu vrijednosnih papira u Registar,
 - prečišćeni tekst statuta DZU i IF-a, odnosno PIF-a,
 - izvod iz sudskog registra,
- (3) Detaljan sadržaj prospekta za bezansku kotaciju iz 3. alineje drugog stava ovog člana određuje Uprava.

Član 60.

- (1) berza objavljuje informacije o zaključenim poslovima, ponudi i tražnji dionica IF-ova, odnosno PIF-ova u odvojenom segmentu unutar berzanske kursne liste.

3. ČLANOVI BERZE I BERZANSKI POSREDNICI (BROKERI)

3.1. ČLANOVI BERZE

3.1.1. PRIJEM ČLANOVA BERZE

Postupak

Član 61.

- (1) Postupak za prijem u članstvo na berzi započinje na osnovu ispunjenog propisanog obrasca zahtjeva za prijem u članstvo na berzi (u daljem tekstu: zahtjev) koji se podnese u dva primjerka, neposredno ili preporučenom poštanskom pošiljkom.

Zahtjev za prijem u članstvo

Član 62.

- (1) Profesionalni posrednik koji podnosi zahtjev za prijem u članstvo na berzi mora zahtjevu priložiti dokaze o ispunjavanju uslova za prijem u članstvo na berzi.
- (2) Zahtevu iz prethodnog stava treba priložiti i:
- računovodstvene izvještaje za zadnju poslovnu godinu, ako o profesionalni posrednik posluje duže od jedne godine.
 - prečišćeni tekst statuta i izvod iz sudskog registra,
 - rješenje o prijemu u članstvo u Registru.
- (3) Uprava berze može od profesionalnog posrednika tražiti dostavu i drugih podataka ili dokumentacije, međutim zahtjev profesionalnog posrednika koji tražene podatke ili dokumentaciju ne dostavi ne smije odbaciti kao nepotpun, nego o njemu donosi odluku na osnovu podataka kojima raspolaže.

Odbacivanje zahtjeva

Član 63.

- (1) Zahtjeve koji nisu sastavljeni u skladu sa odredbama prvog i drugog stava prethodnog člana Uprava će vratiti profesionalnom posredniku na dopunu, odnosno ispravku i ostaviti rok za dopunu, odnosno ispravku koji ne smije biti kraći od osam (8) i duži od trideset (30) dana.
- (2) Ako profesionalni posrednik u ostavljenom roku zahtjev ne dopuni, odnosno ispravi, uprava će ga odbaciti.

Postupak donošenja odluke Uprave o zahtjevu

Član 64.

- (1) Ako Uprava ne odbaci zahtjev u skladu sa prethodnim članom, počinje postupak za sadržajnu raspravu o zahtjevu i donošenje odluke o njemu. Uprava donosi odluku o predmetima na nejavnim sjednicama.

- (2) Uprava donosi odluku o zahtjevu najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana prijema potpunog zahtjeva.

Odbijanje zahtjeva

Član 65.

- (1) Uprava odbija zahtjev ako ustanovi da profesionalni posrednik ne ispunjava uslove za prijem u članstvo na berzi.

Obavještenje o donošenju odluke i prigovor

Član 66.

- (1) Uprava je dužna dostaviti odluku profesionalnom posredniku u roku od osam (8) dana nakon donošenja odluke. Iz obrazloženja odluke mora biti vidljiv razlog za njeno donošenje. O prijemu novog člana obavještavaju se i ostali članovi berze.
- (2) U odluci iz prethodnog stava mora biti navedeno da profesionalni posrednik, najkasnije u roku od petnaest (15) dana nakon uručjenja odluke, može protiv odluke podići prigovor o kome će odlučivati Nadzorni odbor.

Ispunjenje zahtjeva

Član 67.

- (1) Nakon ispunjenja zahtjeva, profesionalni posrednik, u roku koji mu se odredi u rješenju o prijemu u članstvo, mora zaključiti ugovor o najmu BTS i ispuniti druge obaveze koje važe za članove berze, u skladu sa Pravilima.
- (2) Ako profesionalni posrednik svoje obaveze iz prethodnog stava ovog člana ne ispuni u postavljenom roku, Uprava može u roku od deset dana od dana kada bi obaveze morale biti ispunjene opozvati svoju odluku ili profesionalnom posredniku odrediti dodatni rok za ispunjenje obaveza. Ako profesionalni posrednik i u dodatnom roku ne ispuni obavezu, odluka Uprave o prijemu u članstvo na berzi se smatra poništenom.

3.1.2. PRAVA I DUŽNOSTI ČLANOVA BERZE

Prava članova berze

Član 68.

- (1) Članovi berze imaju slijedeća prava:
 - upotrebljavati BTS i preko njega zaključivati berzanske poslove,
 - istovremeno dobiti informacije koje berza dostavlja članovima i koje bi mogle uticati na trgovanje,
 - dobiti na uvid izvod prospekta za vrijednosne papire koji su uvršteni u berzansku kotaciju,
 - dobijati informacije o vrijednosnim papirima primljenim u berzansku kotaciju i slobodno tržište i o primljenim novim članovima berze,
 - ažurno dobijati službene kursne liste i informacije o isključenjima članova iz poslovanja na berzi, odnosno povlačenju vrijednosnih papira iz berzanske kotacije i slobodnog tržišta i sve podatke koje berza objavljuje,
 - sudjelovati u organizovanim oblicima obuke koje organizuje berza,
 - ostvarivati sva prava na ime vlasništva nad dionicama berze, u skladu sa zakonom.

Spisak članova berze

Član 69.

- (1) Spisak članova berze se ažurno objavljuje u berzanskim publikacijama, u sredstvima javnog informisanja i u prostorijama berze.

Dužnosti članova berze

Član 70.

- (1) Članovi berze imaju slijedeće dužnosti:
- brinuti se za ugled berze pri javnom nastupanju, kao i u poslovanju na berzi,
 - poštovati i sprovoditi Pravila i Uputstva,
 - voditi temeljitu evidenciju o nalogima i zaključenim berzanskim poslovima,
 - najkasnije u roku od dva (2) mjeseca nakon završenog polugodišnjeg obračunskog perioda dostaviti berzi polugodišnji izvještaj o svom poslovanju, te berzi dostaviti godišnji izvještaj najkasnije u roku od četiri (4) mjeseca po isteku poslovne godine,
 - dostaviti berzi opšte uslove poslovanja, te njihov prečišćeni tekst u slučaju eventualnih izmjena,
 - bez odlaganja obavjestiti berzu o nastanku platne nesposobnosti (insolventnosti), prinudnom poravnanju i o početku stečajnog odnosno likvidacijskog postupka, te o svim drugim događajima koji utiču, odnosno koji bi mogli uticati na njihovo finansijsko stanje i poslovanje,
 - ažurno obavještavati berzu o svim izmjenama podataka koji se upisuju u sudski registar (u oblik kopije rješenja registarskog suda),
 - spriječiti pristup i upotrebu BTS putem ličnih identifikacijskih elemenata drugome, osim brokerukome su isti dodijeljeni od strane berze,
 - plaćati članarinu i druge takse u skladu sa tarifom berze.
- (2) Članovi berze, odnosno njihovi zaposleni su dužni, kao povjerljive, čuvati sve podake koji su kao poslovna tajna određeni u Statutu berze. Uprava pismenim rješenjem može detaljnije odrediti vrste podataka koji se smatraju poslovnom tajnom.

3.13. PRIVREMENO ILI TRAJNO ISKLJUČENJE IZ ČLANSTVA NA BERZI I PRESTANAK ČLANSTVA

Isključenje člana berze iz poslovanja na berzi

Član 71.

- (1) Uprava može isključiti člana iz poslovanja na berzi na određeno vrijeme ili trajno u slijedećim slučajevima:
- ako se utvrdi da je bio primljen na osnovu neistinitih, odnosno pogrešnih podataka,
 - ako ne ispunjava svoje obaveze,
 - ako ne obavijesti berzu o događajima, odnosno okolnostima koje određuju opšti akti berze,
 - ako više ne ispunjava propisane uslove za članstvo,
 - ako teže krši Pravila,
 - ako ne omogući pregled dokumentacije u vezi sa poslovima sa vrijednosnim papirima kojima se trguje na organizovanom tržištu,
 - ako postoji osnovana sumnja da su narušeni interesi investitora.
- (2) U slučaju izricanja mjere trajnog isključenja člana iz poslovanja na berzi za koje je kriv član, ponovni zahtjev za članstvo na berzi može se predati po isteku dvije godine od dana donošenja rješenja o isključenju.

Prestanak članstva na berzi

Član 72.

- (1) Članstvo na berzi prestaje:
- ako članu dospije za naplatu godišnja članarina, a uprkos pismenoj opomeni je blagovremeno ne plati,

- ako član pismeno obavijesti berzu da više ne želi biti član berze,
 - u slučaju nastupa pravnih posljedica početka stečaja, odnosno likvidacije člana,
 - ako član prestane postojati,
 - ako mu nadležni organ berze izrekne mjeru trajnog isključenja iz poslovanja na berzi.
- (2) Rješenje o prestanku članstva na berzi donosi Uprava.

Privremeno isključenje

Član 73.

- (1) Uprava može privremeno isključiti iz poslovanja na berzi člana berze za kojeg osnovano sumnja da čini djela koja su Pravilima ili drugim aktima berze zabranjena.
- (2) Privremeno isključenje može trajati najduže do donošenja konačne odluke Uprave ili konačne odluke Časnog suda, ako postupak teče pred njim. U tom periodu se izvršavanje naloga člana u BTS zadržava.

Obavještenje Komisiji i prestanak važenja ovlaštenja

Član 74.

- (1) O privremenom ili trajnom isključenju člana iz poslovanja na berzi, Uprava obavještava Komisiju.
- (2) U slučajevima isključenja iz poslovanja na berzi, odnosno prestanka članstva, prestaje važenje ovlaštenja brokera isključenog člana za zaključenje berzanskih poslova.

3.2. BROKERI

3.2.1. PRIJEM BROKERA U POSLOVANJENA BERZI

Broker

Član 75.

- (1) Broker je fizičko lice koje je ovlašteno za zaključenje berzanskih poslova od strane člana berze, ako ispunjava uslove koje propisuje zakon i propisi Komisije.
- (2) Brokere u berzansko poslovanje prima Uprava, na osnovu propisane zakletve i predaje ovlaštenja člana berze da za njega vrši berzanske poslove u skladu sa Pravilima. O prijemu Uprava obavještava članove berze i Komisiju.

Ograničenje ovlaštenja za zaključenje berzanskih poslova

Član 76.

- (1) Broker koji je ovlašten za obavljanje berzanskih poslova može biti ovlašten za zastupanje samo jednog člana berze.

3.2.2. PRAVA I DUŽNOSTI BROKERA

Prava brokera

Član 77.

- (1) Prava brokera su:
 - upotrebljavati BTS i zaključivati berzanske poslove za člana berze preko BTS,
 - učestvovati u organizovanim oblicima obuke i osposobljavanja koje organizuje berza,
 - tražiti podatke i obavještenja koje berza dostavlja ostalim brokerima,
 - davati berzi prijedloge, inicijative i primjedbe u vezi sa poslovanjem na berzi.

Dužnosti brokera

Član 78.

(1) Dužnosti brokera su:

- posredovanje moraju obavljati savjesno i u dobrobit nalogodavca, tako da izbjegavaju svako postupanje koje bi moglo potaknuti sumnju u nepristrasnost, pokolebati povjerenje u njihov rad ili pravilnost isprava koje izdaju,
- čuvati povjerljivost naloga, razgovora ili rješenja o poslu, osim ako nalogodavac izričito odobri što drugo ili ako priroda posla diktira drugačije postupke,
- voditi knjige i evidencije o radu u skladu sa zakonom, propisima Komisije i Pravilima,
- na zahtjev stranaka izdavati ispile iz evidencije naloga koji su povezani sa poslovanjem stranaka,
- savjesno označiti i pohraniti dokumentaciju u vezi sa berzanskim poslovanjem,
- poštovati Pravila i Uputstva berze,
- brinuti se za ugled berze pri javnom nastupanju, kao i u poslovanju na berzi,
- spriječiti trećim licima pristup i upotrebu BTS preko svojih ličnih identifikacijskih elemenata,
- upozoravati organe berze o ustanovljenim nepravilnostima u vezi sa BTS (tehničke greške ili nedostaci).

3.2.3. PRIVREMENO ILI TRAJNO ISKLJUČENJE BROKERA IZ POSLOVANJA NA BERZI I PRESTANAK PRAVA NA POSLOVANJE

Isključenje brokera iz poslovanja na berzi

Član 79.

- (1) Uprava može rješenjem isključiti brokera iz poslovanja na berzi za određeno vrijeme ili trajno, i to u slijedećim slučajevima:
- ako je bio pravosnažno osuđen zbog krivičnog djela u privredi, i to za period najviše pet godina po pravosnažnosti presude, ali ne manje od dvije godine nakon izdržane kazne zatvora,
 - ako mu je bila izrečena sigurnosna mjera zabrane obavljanja zanimanja, i to za vrijeme trajanja zabrane,
 - ako teže krši Pravila.
- (2) O privremenom ili trajnom isključenju brokera iz poslovanja na berzi, Uprava obavještava Komisiju.
- (3) Na izricanje mjere iz prvog stava ovog člana je moguće podnijeti žalbu Nadzornom odboru u roku od osam (8) dana po prijemu odluke. Žalba ne spriječava izvršenje mjere.
- (4) U slučaju izricanja mjere trajnog isključenja, broker više ne može podnijeti zahtjev za poslovanje na berzi.

Privremeno isključenje

Član 80.

- (1) Uprava može privremeno isključiti iz poslovanja na berzi brokera za kojeg osnovano sumnja da čini djela koja su Pravilima ili drugim aktima berze zabranjena.
- (2) Privremeno isključenje može trajati najduže do donošenja konačne odluke Uprave ili konačne odluke Časnog suda, ako postupak teče pred njim.
- (3) O privremenom isključenju brokera iz poslovanja na berzi, Uprava obavještava Komisiju.

Prestanak prava brokera na poslovanje na berzi

Član 81.

- (1) Pravo na poslovanje na berzi brokeru prestaje:
- ako mu prestane važiti ovlaštenje za zastupanje člana berze,
 - na osnovu izrečene mjere nadležnog organa berze,
 - ako mu Komisija privremeno ili trajno oduzme dozvolu za obavljanje poslova posredovanja.
- (2) Rješenje o prestanku prava brokera na poslovanje na berzi donosi Uprava.

4. TRGOVANJE VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA

4.1. TRGOVANJE VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA U BERZANSKOJ KOTACIJI

Berzanski poslovi

Član 82.

- (1) Berzanski poslovi su kupovine i prodaje vrijednosnih papira koji su primljeni u berzansku kotaciju i članovi berze ih zaključuju preko BTS.
- (2) Berzanski poslovi mogu biti promptni ili terminski. Terminske berzanske poslove regulišu posebna pravila berze.
- (3) Promptni berzanski poslovi su oni kod kojih se obaveze iz zaključenih berzanskih poslova ispunjavaju roku od tri radna dana nakon zaključenja posla (T+3), odnosno u skladu sa pravilima Registra.

Stranke berzanskih poslova

Član 83.

- (1) Berzanske poslove mogu zaključiti samo članovi berze.

Član 84.

- (1) Brokери moraju imati ovlaštenje za obavljanje svih ili samo nekih berzanskih poslova, i to na formularu koji izdaje berza.

Predmet berzanskih poslova

Član 85.

- (1) Predmet berzanskih poslova su serijski vrijednosni papiri koji su primljeni u berzansku kotaciju i sadrže sve nedospjele prateće kupone, odnosno nedospjela prava i obaveze.

Član 86.

- (1) Uprava, u skladu sa zakonom i propisima Komisije, određuje dan od kojeg se predmetom berzanskih poslova trguje bez kupona za isplatu kamata, odnosno dividende.

Član 87.

- (1) Obveznice se kotiraju bez kupona četiri (4) dana trgovanja prije dospjeća kupona.
- (2) Uprava može izmjeniti rok iz prvog stava ovog člana.
- (3) U objavi početka zaključivanja poslova sa dionicama bez dividende navodi se i visina dividende i datum isplate.

Cijena

Član 88.

- (1) U berzanskom poslovanju je cijena vrijednosnih papira izražena kursom koji je veći od nule (0).
- (2) Kurs dionica je izražen u konvertibilnim markama (KM) za jedan lot.
- (3) Kurs obveznica i drugih dužničkih vrijednosnih papira je izražen u procentima od nominalne vrijednosti ili u procentima od još neisplaćene glavnice (anuitetne obveznice) bez dopisanih kamata.

- (4) Kupac obveznica, odnosno drugih dužničkih vrijednosnih papira je, pored cijene iz trećeg stava ovog člana, dužan plaćati i skupljene, a još nedospjele kamate u skladu sa pravilima Registra. Obračun skupljenih kamata koje kupac obveznica duuguje prodavcu obavlja Registar.

Način trgovanja

Član 89.

- (1) Članovi berze mogu zaključivati poslove sa vrijednosnim papirima koji su primljeni u berzansku kotaciju samo preko BTS. Izvan BTS se poslovi mogu zaključivati samo u slučaju poslovanja sa blokovima vrijednosnih papira.
- (2) BTS je kompjuterski podržan informatički sistem koji omogućava prije svega unos, izmenu i odstranjenje naloga, zaključenje berzanskih poslova, pregledanje naloga i zaključenih berzanskih poslova, pregled informacija o trgovanju i vrijednosnim papirima koji se kotiraju na berzi.
- (3) Berzanski načini trgovanja na su aukcijski i kontinuirani. Uprava određuje način trgovanja za svaki vrijednosni papir.

Upotreba BTS

Član 90.

- (1) Brokери su, preko svoje radne stanice koju moraju registrovati kod berze, povezani sa sistemom BTS. Svaki broker ima lične identifikacijske elemente koji mu omogućavaju pristup do sistema, izvođenje operacija u sistemu i pristup do podataka za koje je ovlašten. Brokери odgovaraju za istinitost i tačnost podataka koji unose u BTS.

Član 91.

- (1) Upotreba ličnih identifikacijskih elemenata je dozvoljena samo ovlaštenom brokeru kome su dodeljeni.
- (2) Za zloupotrebe je, prema berzi, odgovoran ovlašten broker sa čijim ličnim identifikacijskim elementima dođe do zloupotrebe, odnosno član berze, ako je suodgovoran za zloupotrebu.

Dani trgovanja

Član 92.

- (1) berzansko trgovanje se odvija svakog radnog dana. Za državne praznike, druge slobodne dane i uslučaju posebnih okolnosti se na berzi ne trguje. Uprava određuje vremenski raspored berzanskog trgovanja. Izmjena u rasporedu berzanskog trgovanja mora se objaviti najmanje pet dana prije predviđene izmjene.

Trajanje berzanskog trgovanja

Član 93.

- (1) Tržište je otvoreno za zaključivanje poslova od 10.00 do 13.00 sati.
- (2) Vrijeme trgovanja se može rješenjem Uprave produžiti, odnosno skratiti.
- (3) Vrijeme za unošenje/manipulaciju naloga određuje Uprava.

Ponuda i prijem ponude

Član 94.

- (1) Ponude za zaključenje berzanskih poslova i prijemi ponuda se unose u BTS u obliku naloga.

Berzansko posredovanje

Član 95.

- (1) Prije prijema prvog naloga pojedine stranke za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira, član berze mora sa tom strankom zaključiti ugovor o obavljanju brokerskih poslova u pismenom obliku. Ugovor o obavljanju brokerskih poslova je ugovor kojim se član berze obavezuje da će izvršavati kupovine i prodaje vrijednosnih papira po nalogima i za račun stranke, a stranka se obavezuje da će za obavljanje tih usluga plaćati proviziju.
- (2) Svaki nalog članu berze koji dobije od svoje stranke, mora sadržavati sve potrebne podatke za nesmetano i jasno izvršavanje naloga, naročito vrstu naloga, rok važenja, vrstu i količinu vrijednosnih papira koji su predmet naloga.

Stanja vrijednosnih papira

Član 96.

- (1) U sistemu BTS se pojedini vrijednosni papir može nalaziti u jednom od slijedećih stanja:
 - **trgovan** – njime se trguje preko BTS, u skladu sa Pravilima,
 - **zadržan** – sistem BTS ne omogućava zaključenje poslova sa njim, unos naloga je moguć,
 - **zaustavljen** – sistem BTS ne omogućava zaključenje poslova sa njim, unos naloga nije moguć,
 - **privremeno ili trajno isključen** – vrijednosni papir se privremeno ili trajno briše iz sistema BTS
- (2) Stanje vrijednosnih papira se mijenja na osnovu rješenja Uprave ili Odbora, kada su za to ispunjeni uslovi iz Pravila.

Primanje naloga stranaka

Član 97.

- (1) Član berze prima naloge stranaka za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira u sjedištu društva, odnosno u poslovnici koja izvršava naloge stranaka.
- (2) Član berze može primiti pismene naloge stranaka i u sopstvenoj poslovnici koja ne izvršava naloge stranaka, odnosno u poslovnici pravnih lica koje u ime i za račun člana berze primaju naloge stranaka, u skladu sa propisima Komisije, i ako se stranka u toj poslovnici člana berze, odnosno pravnog lica lično javi.
- (3) Kada član berze prima naloge na način iz drugog stava ovog člana, opšti uslovi poslovanja člana berze moraju određivati rok u kome nalog mora biti posredovan u sjedište člana berze, odnosno u poslovnicu člana berze koja izvršava naloge stranaka. Na tu odredbu opštih uslova poslovanja stranka mora biti izričito upozorena prilikom izdavanja naloga.
- (4) Smatra se da je nalog primljen kada ga primi član berze u sjedištu, odnosno poslovnici člana berze koja izvršava naloge stranaka.

Potvrda o prijemu naloga stranke

Član 98.

- (1) Član berze mora stranci uručiti potvrdu o prijemu naloga koja sadrži:
 1. oznaku da se radi o prijemu naloga,
 2. ime i prezime stranke,
 3. broj računa stranke kod Registra,
 4. datum i vrijeme (sat i minut) prijema naloga, u slučaju prijema naloga u poslovnici člana berze ili drugog pravnog lica koja ne izvršava naloge unosi se i datum i vrijeme prosljeđivanja naloga u sjedište ili poslovnicu člana koja izvršava naloge,
 5. oznaku vrijednosnog papira,
 6. vrstu naloga (kupovni, prodajni),
 7. tip naloga s obzirom na cijenu i vrijeme važenja,
 8. količinu,
 9. eventualne druge uslove za izvršenje naloga,
 10. naziv člana berze i poslovnicu člana berze, odnosno pravnog lica u čijoj se poslovnici prima nalog
 11. ime i prezime i potpis odgovornog lica člana berze.

- (2) U slučaju datog naloga sa razboritošću, potvrda o prijemu naloga mora sadržavati i odredbu da je stranka člana berze ovlastila da izvrši nalog onda kad bude ocijenio da je to najpovoljnije za interese stranke, te odredbu da nalog prestaje važiti istekom dana kada ga je član berze primio.
- (3) Član berze mora stranci poslati potvrdu o prijemu naloga najkasnije slijedeći radni dan nakon prijema naloga.
- (4) Odredbe prethodnih stavova ovog člana se smislaono primjenjuju i u slučaju izmjene odnosno opoziva naloga.

Odbijanje prijema naloga

Član 99.

- (1) Član je dužan primiti nalog stranke, ukoliko je nalog izdat u skladu sa zakonom i propisima Komisije.
- (2) Ako član ne želi primiti nalog stranke, o tome mora stranku obavijestiti odmah nakon prijema naloga. U obavještenju mora navesti razlog odbijanja prijema naloga.
- (3) Kada opšti uslovi poslovanja člana berze određuju da član berze nije dužan primiti naloge za prodaju vrijednosnih papira dok stranka vrijednosne papire koji su predmet naloga ne prenese na račun stranke kod člana berze, teče rok za obavještenje iz drugog stava ovog člana od momenta:
 - kada član berze može ustanoviti da stranka na računu stranke kod člana berze nema vrijednosne papire, odnosno dovoljnu količinu vrijednosnih papira koji su predmet naloga stranke, odnosno
 - kada stranka, istovremeno sa nalogom za prodaju, članu berze preda odgovarajući nalog za prijenos vrijednosnih papira između računa istog imaoaca, a kada član berze može ustanoviti da takav nalog nije moguće izvršiti.
- (4) Kada u slučaju naloga za kupovinu član berze traži od stranke da prije izvršenja naloga položi avans, rok za obavještenje iz drugog stava ovog člana teče od momenta kada član berze može ustanoviti da avansu dogovorenom roku nije bio položen.

Izvršavanje naloga stranaka

Član 100.

- (1) Član berze smije naloge za kupovinu, odnosno prodaju tržišnih vrijednosnih papira izvršavati samo preko BTS, osim u slučaju poslovanja sa blokovima vrijednosnih papira.
- (2) Član berze mora izvršiti nalog stranke na način kao što glasi.
- (3) Ako stranka u nalogu ne odredi cijenu po kojoj član berze mora izvršiti nalog za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira, takav nalog prestaje važiti istekom dana kada ga je član berze primio.

Način izvršavanja naloga stranaka

Član 101.

- (1) Član berze izvršava naloge stranaka za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira unosom odgovarajuće ponude, odnosno tražnje u BTS.
- (2) Član berze mora izvršiti nalog stranke odmah kada su ispunjeni uslovi za izvršenje naloga. Smatra se da su uslovi za izvršenje ispunjeni kada član berze primi nalog i prođe rok za odbijanje naloga, te to omogućavaju pravila o djelovanju BTS.
- (3) Član berze mora izvršavati naloge stranaka za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira po redoslijedu prijema odgovarajućih naloga za takvu kupovinu, odnosno prodaju.
- (4) Član berze ne smije kupiti, odnosno prodati vrijednosni papir za svoj račun ili za račun zaposlenog kod člana berze ako zbog takve kupovine, odnosno prodaje ne bi mogao izvršiti istovremeni nalog stranke za kupovinu, odnosno prodaju, odnosno ako bi to bilo moguće izvršiti samo pod uslovima koji su za stranku manje povoljni.

Izvršavanje naloga sa razboritošću

Član 102.

- (1) Nalog sa razboritošću je posebna vrsta naloga kod koje nalagodavac ne odredi kurs za kupovinu ili prodaju vrijednosnog papira. U BTS se unosi po procjeni brokera, u skladu sa Pravilima. Ako ovaj nalog nije izvršen tokom dana trgovanja, prestaje važiti i broker ga mora odstraniti iz BTS. Broker mora izvršiti naloge sa razboritošću koji se odnose na isti vrijednosni papir poštujući redoslijed njihovog prijema.
- (2) Član berze mora izvršiti nalog sa razboritošću onda kad brižljivošću dobrog stručnjaka ocijeni da je, s obzirom na stanje na tržištu, izvršenje naloga najpovoljnije za interese stranke.
- (3) Pri izvršavanju naloga sa razboritošću, član berze ne smije unijeti suprotni nalog za kupovinu, odnosno prodaju vrijednosnih papira za račun druge stranke koja je dala naloga sa razboritošću, za svoj račun, odnosno račun zaposlenog kod člana berze, da bi došao do zaključenja posla usklađenjem uslova ponude, odnosno tražnje za račun stranke, sa uslovima tražnje, odnosno ponude za račun druge stranke koja je dala nalog sa razboritošću, za račun člana berze, odnosno zaposlenog kod člana berze.

Izvršavanje naloga za račun više stranaka

Član 103.

- (1) Kada član berze istovremeno primi više naloga sa razboritošću, odnosno kada istovremeno primi više naloga stranaka za kupovinu odnosno prodaju vrijednosnih papira sa jednakim uslovima izvršenja, takve naloge može udružiti u jedan nalog i izvršiti ga (u daljem tekstu: nalog za zajednički račun).
- (2) Pri trgovanju za zajednički račun, član berze ne smije zaključivati poslove za svoj račun, odnosno račun zaposlenog kod člana berze.
- (3) Kada se na osnovu naloga za zajednički račun zaključi jedan ili više poslova, član berze mora prava i obaveze iz takvog posla, odnosno poslova prenijeti na stranke prema slijedećim pravilima:
 1. ako je posao, odnosno poslove zaključio za jednaku cijenu, a količina vrijednosnih papira nije dovoljna za izvršenje cjelokupnih naloga svih stranaka, najprije se u cjelini izvrši nalog one stranke koju je član berze primio prije naloga slijedeće stranke,
 2. ako je poslove zaključio po različitim cijenama, za najpovoljniju cijenu se najprije u cjelini izvrši nalog stranke koji je član berze primio prije naloga slijedeće stranke.

Preknjiženje vrijednosnih papira na račun stranke

Član 104.

- (1) Član berze mora, u skladu sa pravilima koja regulišu ispunjenje obaveza iz zaključenih berzanskih poslova, osigurati da se na dan ispunjenja posla vrijednosni papiri koje je kupio za račun pojedine stranke preknjiže na račun te stranke.

Novčana sredstva stranaka

Član 105.

- (1) Član berze mora kod banke sa kojom je sklopio ugovor o obavljanju poslova depozitara (u daljem tekstu: depozitar) otvoriti poseban račun preko kojeg prima uplate i vrši isplate iz poslova koje je zaključio za račun stranaka i vodi novčana sredstva stranaka.
- (2) Član berze preko računa iz prvog stava ovog člana ne smije primati uplate i izvršavati isplate iz poslova koje je zaključio za svoj račun.
- (3) Član berze mora novčani iznos za prodane vrijednosne papire, iznose unovčenih kupona, odnosno dividenda, te neiskorišteni avans doznačiti stranci slijedeći radni dan, računajući od:
 1. prijema novčane uplate iz posla koji je zaključio za račun stranke,
 2. unovčenja dividenda, odnosno kupona iz vrijednosnih papira čiji je imalac stranka,
 3. opoziva naloga u vezi sa kojom je stranka platila avans,
- (4) Član berze ne smije upotrebljavati novčana sredstva stranaka ni za svoj račun ni za račun drugih stranaka.

Obračun obavljenog posla

Član 106.

- (1) Član berze mora najkasnije slijedeći radni dan po ispunjenju obaveze iz posla koji je zaključio za račun stranke, stranci poslati obračun obavljenog posla.
- (2) Ispis iz prvog stava ovog člana mora obuhvatati slijedeće podatke:
 1. ime i prezime, odnosno naziv stranke,
 2. broj računa stranke kod Registra,
 3. oznaku vrijednosnog papira,
 4. količinu,
 5. cijenu,
 6. vrstu posla (kupovina odnosno prodaja)
 7. datum i vrijeme zaključenja posla,
 8. obračun provizija,
 9. iznos eventualnog avansa za kupovinu,
 10. ukupnu visinu obaveze, odnosno potraživanja stranke po eventualno položenom avansu,
 11. potpis odgovornog lica člana berze.

Evidencija naloga i poslova sa vrijednosnim papirima

Član 107.

- (1) Članovi berze moraju voditi evidenciju naloga u koju upisuju sve naloge stranaka u vezi sa kupovinama i prodajom vrijednosnih papira, u skladu sa propisima Komisije.

Član 108.

- (1) Član berze mora čuvati evidenciju svih naloga i evidenciju o svim zaključenim poslovima najmanje pet (5) godina od kraja poslovne godine u kojoj je došlo do poslovnog događaja koji dokumenti iskazuju.

Stanja naloga

Član 109.

- (1) U sistemu BTS se pojedini nalogi može nalaziti u jednom od slijedećih stanja:
 - **aktivan** – njihovo izvršavanje je u skladu sa ograničenjima cena u članu 137,
 - **neaktivan** – nalog čije bi izvršavanje značilo kršenje odredaba člana 137. Sistem BTS ne omogućava zaključivanje poslova sa neaktivnim nalogima.
 - **zadržan** – nalog koji nije dozvoljeno izvršiti. Naloge može u skladu sa Pravilima zadržati berza ili član. Ponovno ih može aktivirati samo član. Pri aktiviranju, nalozi dobijaju novu vremensku oznaku i, u skladu sa ograničenjem iz člana 137. Pravila, se postavljaju u aktivno, odnosno neaktivno stanje.
- (2) Sistem BTS kod izmjene graničnih vrijednosti ograničenja u članu 137. Pravila premješta nalog u odgovarajuće aktivno, odnosno neaktivno stanje, pri čemu se ne mijenja vremenska oznaka naloga.

Vrste naloga

Član 110.

- (1) Vrste naloga, obzirom na kurs vrijednosnih papira, su:
 - **tržišni nalog** – nalogodavac ne postavlja ograničenja s obzirom na kurs,
 - **ograničeni nalog** – nalogodavac određuje kurs kupovine (najviši), odnosno prodaje (najniži), koji je spreman prihvatiti.

Obavezne komponente pri unosu naloga u BTS

Član 111.

- (1) Pri unosu naloga u BTS obavezne su slijedeće komponente:
- oznaka člana berze,
 - oznaka vrijednosnog papira,
 - količina vrijednosnih papira za kupovinu i/ili prodaju,
 - vrsta računa,
 - oznaka računa.

Član 112.

- (1) Pri unosu naloga u BTS proizvoljne su slijedeće komponente:
- kurs vrijednosnog papira,
 - vremenska ograničenja (uslovi) koja određuju vremensko važenje pojedinog naloga,
 - posebni uslovi povezani sa prikazom,
 - posebni uslovi povezani sa izvršenjem količine vrijednosnih papira,
 - navod koji služi kao napomena brokeru.

Vrijeme unosa naloga

Član 113.

- (1) Vrijeme unosa naloga je vrijeme koje BTS dodjeljuje nalogu pri njegovoj registraciji u centralnoj elektronskoj knjizi naloga u BTS. Pri određivanju vremenske oznake naloga uvažava se vrijeme sistema BTS.

Redoslijed naloga

Član 114.

- (1) Pri unosu naloga u BTS, ovaj svakom nalogu dodjeljuje vremensku oznaku koja je jednaka vremenu unosa.
- (2) Redosled naloga BTS određuje tako da pri izvršavanju aktivnih kupovnih naloga imaju prednost aktivni nalozi sa višom cijenom odnosno pri izvršavanju aktivnih prodajnih naloga aktivne naloge sa nižom cenom. Ako je u okviru iste cijene više aktivnih naloga, redosled se određuje tako da prednost imaju aktivni nalozi sa manjom vremenskom oznakom. Zadržani nalozi se pri određivanju redosleda ne uzimaju u obzir.
- (3) Ukoliko nalog sa posebnim uslovom izvršenja s obzirom na odredbe prethodnog stava ima prednost pred pojedinim drugim nalogima, ali ga zbog posebnog uslova nije moguće izvršiti, preskoči se pri izvršavanju pojedinog suprotnog naloga. Izvršavanje suprotnog naloga se nastavlja na sledećem nalogu po redosledu s obzirom na prethodni stav.
- (4) Zaključivanje poslova mimo redosleda naloga iz prethodna dva stava nije dozvoljeno.
- (5) Ako se izmeni cijena, vrsta i oznaka računa, doda, izmeni ili briše posebni uslov ili poveća ukupna količina naloga, nalogu se dodijeli nova vremenska oznaka koja je jednaka vremenu izmene naloga.

Unos naloga u BTS

Član 115.

- (1) Brokери mogu unositi u BTS i slijedeće vrste naloga:
- naloge bez dodatnih ili posebnih uslova,
 - naloge sa dodatnim uslovima načina prikaza i izvršenja,
 - naloge sa dodatnim uslovima vremena izvršenja,
 - naloge sa posebnim uslovima izvršenja.
- (2) Pri unosu naloga su dozvoljene određene kombinacije dve ili više različitih vrsta naloga. Ukoliko nije drukčije uneseno, nalog je u BTS primljen kao dnevni nalog.
- (3) Mogućnost unošenja pojedinih vrsta naloga ograničena je algoritmom (aukcijski, kontinuirani) trgovine koji se koristi.
- (4) Mogućnost unošenja tržišnih naloga određuje Uprava.

Nalozi bez dodatnih ili posebnih uslova

Član 116.

- (1) Nalozi bez dodatnih ili posebnih uslova su nalozi kod kojih je, pored obaveznih komponenata naloga, pri unosu u BTS dozvoljen samo unos kursa. Mogući su nalozi u obliku tržišnih ili ograničenih naloga.

Nalozi sa dodatnim uslovima prikaza i izvršenja

Član 117.

- (1) Nalozi sa dodatnim uslovima načina prikaza i izvršenja su nalozi gdje se pored obaveznih komponenata unosa unose podaci koji znače dodatne uslove za zaključenje posla odnosno za prikaz naloga na tržištu.
- (2) Mogući su sljedeće nalozi sa dodatnim uslovima načina prikaza i izvršenja:
- **nalog sa rasponom** – jednokratnim unosom omogućava kupovinu ili prodaju vrijednosnog papira po različitim kursovima do navedenog ograničenja, odnosno do ograničenja u članu 137. Neizvršena količina naloga ostaje u BTS sa kursom unesenog naloga. Nalog sa rasponom je moguć samo kada je tržište otvoreno i ako postoji suprotni nalog sa boljim ili jednakim kursom od onog koji je naveden u nalogu člana berze. Upotreba drugih dodatnih ili posebnih uslova nije moguća.
 - **nalog sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine** – jednokratnim unosom omogućava kupovinu ili prodaju vrijednosnih papira po različitim kursovima do navedenog ograničenja, odnosno do ograničenja u članu 137, pri čemu se neizvršena količina naloga odstranjuje iz sistema BTS. Nalog sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine je moguć samo ako je tržište otvoreno i ako još postoji suprotan nalog sa boljim ili jednakim kursom od onog koji je naveden u nalogu člana berze. Upotreba drugih dodatnih ili posebnih uslova nije moguća.
 - **nalog sa skrivenom količinom** – je nalog kod kojeg na tržištu nije prikazana cjelokupna količina naloga. Na tržištu je prikazana samo vidljiva količina vrijednosnih papira, a ostatak do cjelokupne količine naloga je pohranjen u skrivenoj količini naloga, koja na tržištu nije vidljiva. Kod "sve ili ništa" naloga unos skrivene količine nije moguć. U BTS se takav nalog primjereno označena. Upotreba drugih dodatnih uslova načina prikaza i izvršenja nije moguća.

Član 117a

Pri korištenju aukcijskog načina trgovine, nisu dozvoljene sljedeće vrste naloga;

- nalog sa rasponom,
- nalog sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine.

Nalozi sa dodatnim uslovima vremena izvršenja

Član 118.

- (1) Nalozi sa dodatnim uslovima vremena izvršenja su nalozi gdje su, pored obaveznih komponenata unosa naloga dati i vremenski uslovi važenja naloga. Ukoliko u BTS nije drugačije uneseno, nalog se smatra dnevnim nalogom. Moguća je dodatna upotreba skrivene količine ili posebnih uslova izvršenja. Mogući su sljedeći oblici naloga sa dodatnim uslovom vremenskog važenja:
- **dnevni nalog** – važi samo isti dan na koji je unesen, a nakon zatvaranja, BTS neizvršene dnevne naloge automatski odstranjuje prije početka trgovanja sljedećeg dana.
 - **otvoreni nalog** – važi do izvršenja na tržištu, odnosno do odstranjenja od strane člana berze koji ga je unio. Otvoreni nalog važi najviše šest (6) mjeseci od dana unosa, nakon čega ga BTS automatski odstranjuje.
 - **nalog do uključno određenog datuma** – je nalog koja važi od trenutka unosa do uključno određenog datuma. Nalog do uključno određenog datuma važi najviše šest (6) mjeseci od dana unosa. Ako nalog nije izvršen do uključno izabranog datuma ili u roku od šest (6) mjeseci od dana unosa, izmjene ili potvrde, BTS ga automatski odstranjuje.

Nalozi sa posebnim uslovima izvršenja

Član 119.

- (1) Nalozi sa posebnim uslovima izvršenja su nalozi kod kojih je, pored obaveznih komponenata kodunosa naloga, dato i ograničenje najmanje moguće količine kojom je moguće zaključiti posao.
- (2) Takvi nalozi se na tržištu prikazuju odvojeno od naloga bez posebnih uslova, te su primjereno označeni. Takvi nalozi se ne uzimaju u obzir kod izračunavanja ravnotežnog kursa.

Vrste naloga sa posebnim uslovima izvršenja

Član 120.

- (1) Vrste naloga sa posebnim uslovima izvršenja su:
 - **“sve ili ništa” nalog** – je nalog koji se izvršava sama ako se izvrši cjelokupna količina naloga. Nalog se na tržištu prikazuje odvojeno od naloga bez posebnih uslova, te je primjereno označen. Moguća je upotreba uslova vremenskog važenja naloga.
 - **nalog sa minimalnom količinom prvog zaključenog posla** – je nalog kod kojeg se prvi posao zaključuje količinom koja je jednaka ili veća od minimalne količine koju određuje član berze, a preostali dio naloga se mijenja u ograničeni nalog. Moguća je upotreba uslova vremenskog važenja naloga.
 - **nalog sa minimalnom količinom svih zaključenih poslova** – je nalog kod kojeg se poslovi zaključuju samo količinom koja je jednaka ili veća od minimalne količine koju odredi član berze. Ukoliko je preostali dio naloga manji od minimalne količine naloga, nalog se mijenja tako da je minimalna količina jednaka preostaloj količini naloga. Moguća je upotreba uslova vremenskog važenja naloga.
- (2) Unos naloga iz prethodnog stava nije moguć pri aukcijskom načinu trgovanja.

Količina pri zaključenju berzanskih poslova

Član 121.

- (1) Preko BTS se trguje vrijednosnim papirima u lotovima čiju veličinu određuje Uprava. Jedan (1) lot predstavlja količinsku jedinicu za trgovanje na berzi.
- (2) Količina može biti samo prirodni broj.

Vrijeme i mjesto zaključenja berzanskog posla

Član 122.

- (1) Vremenom zaključenja berzanskog posla smatra se onaj trenutak kada BTS, u skladu sa Pravilima, poveže ponudu za kupovinu i ponudu za prodaju vrijednosnih papira. Kao vrijeme zaključenja se uvažava vrijeme na sistemu BTS, kad BTS automatski zaključi poslove s obzirom na slaganje uslova aktivnih naloga, uvažavajući redoslijed iz člana 114. Pravila.

Član 123.

- (1) Smatra se da je berzanski posao zaključen u mjestu sjedišta berze.

Korak kotacije

Član 124.

- (1) Korak kotacije predstavlja najmanju dozvoljenu izmjenu kursa ponude za kupovinu ili za prodaju vrijednosnih papira pri unošenju naloga.
- (2) Korak kotacije za pojedini vrijednosni papir u kotaciji određuje Uprava.

BTS prije otvaranja tržišta

Član 125.

- (1) U vrijeme zatvorenog tržišta brokeri mogu unositi, mijenjati i odstranjivati vlastite naloge te pregledati sve unesene naloge. Poslovi se, uprkos mogućem slaganju kurseva i uslova, ne zaključuju.
- (2) Unos naloga "sa rasponom" i naloga "sa rasponom i odstranjenjem neizvršene količine" utom vremenu nije moguć.

Otvaranje tržišta

Član 126.

- (1) Otvaranje tržišta, kada nije moguće unositi nove, odnosno mijenjati ili odstranjivati postojeće naloge, sistem BTS izvodi u slijedeća dva uzastopna koraka:
 - otvaranje tržišta bez naloga sa posebnim uslovima izvršenja,
 - provjeravanje naloga sa posebnim uslovima izvršenja.
- (2) Otvaranje tržišta bez naloga sa posebnim uslovima izvršenja se u zavisnosti od stanja na tržištu izvodi na jedan od slijedećih načina:
 - ako je najbolji kurs ponude viši od najboljeg kursa tražnje, poslovi se ne zaključuju,
 - ako je najbolji kurs tražnje jednak ili viši od najboljeg kursa ponude, poslovi se zaključuju po ravnotežnom kursu, prema redoslijedu naloga iz člana 114. Pravila.
- (3) Po zaključenom postupku otvaranja tržišta bez naloga sa posebnim uslovima izvršenja, nalozi sa posebnim uslovima izvršenja izvršavaju se tako da se uzastopno provjerava mogućnost njihovog izvršavanja prema redoslijedu naloga iz člana 114. Pravila.
- (4) Po završetku provjeravanja naloga sa posebnim uslovima izvršenja, postupak otvaranja tržišta je završen, tržište je otvoreno za unos novih naloga.

Ravnotežni kurs

Član 127.

- (1) Ravnotežni kurs je kurs pri kojem se, pri otvaranju tržišta, poslovi među nalogima bez posebnih uslova zaključuju tako da je postignut količinski najveći obim prometa vrijednosnim papirom.
- (2) Ako se najveći obim prometa vrijednosnim papirima može postići kod više različitih kurseva, ravnotežni kurs je onaj pri kojem ostaje najmanje viška vrijednosnih papira.
- (3) Ako postoji više naloga pri kojem bi višak, iz stava 2. ovog člana, bio isti, uzima se najviši kurs ukoliko se radi o nalogu za ponudu, odnosno najniži kurs ukoliko se radi o nalogu za potražnju.
- (4) Ako postoji više kurseva sa istom količinom i istovjetnim viškom, uzima se kurs koji je bliži zadnjem ravnotežnom kursu. Ako dva kursa imaju istu razdaljinu od zadnjeg ravnotežnog kursa, uzima se veći kurs.
- (5) Ukoliko postoji više kurseva sa istom količinom i istim ostatkom/viškom i ne postoji zadnji ravnotežni kurs, uzima se srednja cijena koja se zaokružuje na sljedeći cijeloviti kurs.

Otvoreno tržište

Član 128.

- (1) U vrijeme kada je tržište otvoreno za trgovanje, BTS automatski zaključuje posao s obzirom na slaganje uslova aktivnih naloga, pri čemu se uvažava redoslijed iz člana 114. Pravila.
- (2) Kod aukcijskog trgovanja, u vrijeme dok je tržište otvoreno, moguć je:
 - unos novih narudžbi,
 - sklapanje poslova sa već postojećim narudžbama,
 - unos aplikacija.
- (3) Mogućnost izvođenja aktivnosti iz stava 2. ovog člana, određuje Uprava Berze.

Član 129.

- (1) Ako je kod kontinuiranog trgovanja uneseni kurs tražnje viši, odnosno uneseni kurs ponude niži, od najboljeg suprotnog kursa, te su ispunjeni ostali uslovi, BTS u okviru ograničenja člana 137. automatski

zaključuje poslove po kursu najpovoljnijeg suprotnog naloga. Zaključivanje poslova sa eventualnim ostatkom naloga se izvodi na visinu unesenog kursa.

- (2) Ako je kod aukcijskog trgovanja uneseni kurs potražnje viši, odnosno kurs ponude niži od najboljeg suprotnog kursa, te su ispunjeni ostali uslovi, BTS u okviru ograničenja iz člana 137. automatski zaključuje poslove po ravnotežnom kursu. Kod sklapanja poslova prednost imaju nalozi sa manjom vremenskom oznakom, ukoliko je njihov kurs jednak ili povoljniji od ravnotežnog kursa.

Vrste računa

Član 130.

- (1) BTS omogućava upotrebu slijedećih vrsta računa:
 - kućni račun,
 - račun klijenta,
 - račun trgovanja vlastitim dionicama.
- (2) Uprava može predložiti izmjenu Pravila, u svrhu upotrebu i drugih vrsta računa u BTS, u skladu sa zakonom i propisima Komisije.

Kućni račun

Član 131.

- (1) Kućni račun je račun koji članovi berze upotrebljavaju za naloge koje izvršavaju u svoje ime i za svoj račun. Član berze može imati samo jedan kućni račun. Član berze može poslovati za svoj račun samo preko svog kućnog računa.

Račun klijenta

Član 132.

- (1) Račun klijenta je račun koji članovi berze upotrebljavaju za naloge koje izvršavaju u svoje ime i za račun nalagodavca. Kod svakog naloga za račun nalagodavca, brokeri moraju upisati oznaku računa klijenta.

Zajednički račun

Član 133.

- (1) Zajednički račun je posebna vrsta računa klijenata, koji članovi berze upotrebljavaju za unos naloga, odnosno zaključivanje poslova u svoje ime i za tuđi račun, u skladu sa Pravilima.

Račun trgovanja vlastitim dionicama

Član 134.

- (1) Račun trgovanja vlastitim dionicama je račun koji članovi berze upotrebljavaju za naloge koje izvršavaju u svoje ime i za račun klijenta – emitenta vrijednosnih papira kojima se trguje.

Službeni jedinstveni kurs i jedinstveni kurs

Član 135.

- (1) Službeni jedinstveni kurs određenog dana je količinom ponderirana aritmetička sredina kurseva svih tržišnih poslova, zaključenih sa pojedinim vrijednosnim papirom, koji se oblikuje na kraju trgovanja na taj dan.

- (2) Jedinstveni kurs je kurs iz prvog stava ovog člana koji se oblikuje tokom trgovanja na taj dan. Ukoliko predmetnog dana nije bio zaključen nijedan posao, službenim jedinstvenim kursom se smatra službeni jedinstveni kurs prethodnog dana trgovanja.
- (3) Pri izračunu službenog jedinstvenog kursa i jedinstvenog kursa pojedinog vrijednosnog papira ne uzimaju se aplikacijski poslovi sa tim vrijednosnim papirom, osim ako aplikacijski poslovi predstavljaju jedine poslove tim vrijednosnim papirom sklopljene taj dan. U tom slučaju se u berzanskoj kursnoj listi službeni jedinstveni kurs označava slovom "A".
- (4) U izračun službenog jedinstvenog kursa i jedinstvenog kursa se ne uključuju poslovi sa blokovima vrijednosnih papira.
- (5) Službeni jedinstveni kurs pojedinog vrijednosnog papira se objavljuje na kursnoj listi berze.

Kursevi vrijednosnih papira

Član 136.

- (1) Svakog dana se oblikuje službeni jedinstveni kurs pojedinog vrijednosnog papira koji kotira na berzi. Početni kurs slijedećeg dana trgovanja je kurs prvog posla toga dana, osim kurseva poslova sa blokovima.

Ograničenja kurseva i privremeni prekid trgovanja

Član 137.

- (1) Poslovi sa vrijednosnim papirima koji su uvršteni u berzansku kotaciju ne mogu se zaključivati po kursovima koji za više od 10% odstupaju od zadnjeg službenog jedinstvenog kursa prethodnog dana trgovanja.
- (2) Prvi dan trgovanja pojedinim vrijednosnim papirom cijena vrijednosnog papira se formira slobodno.
- (3) Izuzetno od ograničenje iz prvog stava ovog člana, u slučaju velikih tržišnih neravnoteža ili drugih izvanrednih okolnosti kod pojedinog vrijednosnog papira, Uprava može ograničenje kurseva privremeno ukinuti, odnosno izmjeniti i o tome obavijestiti članove berze i javnost.

Član 138.

- (1) Ako pri početku berzanskog trgovanja ili tokom njega nastupe veća kolebanja kursa, odnosno druge nenormalne okolnosti (npr. količina, tržišna neravnoteža itd.), uprava može izmjeniti period trgovanja tim vrijednosnim papirom, odnosno trgovanje za kraće vrijeme zaustaviti dok se te okolnosti ne normalizuju.

Zaustavljanje trgovanja vrijednosnim papirom

Član 139.

- (1) Ako postoje opravdana potreba zaštite interesa investitora, Uprava smije privremeno zaustaviti trgovanje na berzi sa određenim vrijednosnim papirom za najviše deset (10) radnih dana. Tu mjeru Uprava može Odbor produžiti za vrijeme do donošenja konačne odluke o predmetu. Uprava je dužna o mjeri bez odlaganja obavijestiti članove berze, Agenciju i javnost, te je obrazložiti.

Aplikacijski posao

Član 140.

- (1) Ako član berze, nalog svog klijenta ispuni tako:
 1. da mu proda vrijednosni papir iz vlastitog portfelja ili vrijednosni papir od njega kupi za svoj račun, odnosno račun člana uprave, zaposlenog brokera ili redovno zaposlenog službenika člana berze, odnosno
 2. nalog ispuni tako da poveže naloge dvaju klijenata za kupovinu i prodaju određenog vrijednosnog papira po jednakoj količini i po jednakoj cijeni za račun nalagodavaca,

takav se posao naziva aplikacijski posao.

3. Kod aukcijske trgovine, izvođenje aplikacijskih poslova nije dozvoljeno ukoliko ne postoji utvrđeni aukcijski kurs.

Član 141.

- (1) Ako broker namjerava zaključiti posao na način iz prve alineje prethodnog člana, prije zaključenja aplikacijskog posla mora obezbijediti saglasnost klijenta i o izvršenom poslu je dužan klijenta posebno obavijestiti.

Izvedba aplikacijskih poslova

Član 142.

- (1) Aplikacijske poslove je moguće preko BTS izvesti putem odvojenog unosa naloga za kupovinu i naloga za prodaju ili posebnim unosom aplikacijskog posla.
- (2) Broker može izvesti aplikacijski posao preko posebnog unosa aplikacijskog posla samo ako je kurs aplikacijskog posla unutar raspona između trenutno najboljeg kursa ponude i najboljeg kursa tražnje naloga bez posebnih uslova izvršenja.
- (3) Kod aukcijske trgovine, izvođenje aplikacijskih poslova nije dozvoljeno ukoliko ne postoji utvrđeni aukcijski kurs.

Izmjene zaključenog posla

Član 143.

- (1) Berzanski posao koji je bio zaključen zbog zablude jednog člana berze, može se uz saglasnost oba člana raskinuti. Rok za dostavljanja zahtjeva berzi za raskid posla je šezdeset (60) minuta po zaključenju posla. Po isteku tog roka članovi berze ne mogu više raskinuti posao.
- (2) Za berzanske poslove koji se zaključuju u razdoblju od trideset (30) minuta prije završetka berzanskog trgovanja, moguće je dostaviti zahtjev najkasnije trideset (30) minuta po završetku trgovanja.
- (3) Berzanski posao se raskida ako se sa time slažu oba člana berze i ako zahtjev za raskid dostave berzina propisan način, najkasnije u roku koji je naveden u prvom odnosno drugom stavu ovog člana.
- (4) Broker koji je tražio raskid zaključenog posla mora pri tom berzi dostaviti odgovarajuću evidenciju naloga koja se odnosi na raskinuti posao i ostalu dokumentaciju u vezi sa raskinutim poslom koja dokazuje zabludu.

Član 144.

- (1) Prenos posla sa računa klijenta na kućni račun i obratno, te sa računa jednog klijenta na račun drugog klijenta, moguć je samo u slučaju zablude pri unosu podataka o klijentu u BTS.
- (2) Broker koji je tražio prenos posla mora berzi dostaviti ispis iz evidencije naloga koji se odnosi na preneseni posao i ostalu dokumentaciju u vezi sa poslom koja dokazuje zabludu.
- (3) Zahtjevi za prenos se primaju najviše trideset (30) minuta po završetku trgovanja.
- (4) U slučaju primljenog zahtjeva iz trećeg stava ovog člana, berza može u sistemu BTS opozvati pogrešne podatke o zaključenom poslu i na osnovu propisane dokumentacije u BTS ponovno unijeti posao sa odgovarajućim podacima.

Završna obrada zaključenih berzanskih podataka

Član 145.

- (1) Izvještaj o poslovima zaključenim preko BTS, dostavlja se Registru u elektronskom obliku po isteku roka za eventualni raskid poslova.

Berzanska kursna lista

Član 146.

- (1) Berzanska kursna lista se izrađuje po završenom berzanskom trgovanju. Pregleda je i ovjerava ovlašteno lice berze. Naknadne popravke u potpisanim kursnim listama su moguće u slučaju greške pri izračunu odnosno u slučaju štamparskih grešaka. Ako dođe do greške pri objavi službenog jedinstvenog kursa, o tome se obavještava javnost i Komisija.
- (2) Detaljnije podatke koje sadrži službena kursna lista berze određuje Uprava.

Berzanski indeksi

Član 147.

- (1) U kursnoj listi se, pored kurseva, objavljuju i berzanski indeksi. Sadržaj, sastav i način određivanja indeksa određuje Uprava posebnim aktom.

4.2. TRGOVANJE VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA NA SLOBODNOM TRŽIŠTU

Smislaona primjena odredaba

Član 148.

- (1) Za trgovanje na slobodnom tržištu smisaono se primjenjuju sve odredbe Pravila koje važe za poslovanje na berzanskom tržištu, izuzev onih koje ovo poglavlje drugačije uređuje.
- (2) Poslovanje na slobodnom tržištu se izvodi preko BTS. Članovi berze mogu zaključivati poslove sa vrijednosnim papirima kojima se posluje na slobodnom tržištu samo na elektronski način preko BTS osim u slučaju zaključenja poslova sa blokovima, u skladu sa članom 151. Pravila.
- (3) Na slobodnom tržištu ne važe ograničenja s obzirom na kurseve vrijednosnih papira iz člana 137. Pravila.
- (4) Uprava može odrediti da se poslovi sa pojedinim vrijednosnim papirom koji je uvršten na slobodno tržište zaključuju samo po kursovima za koje važe određena ograničenja cijena s obzirom na zadnji službeni jedinstveni kurs tog vrijednosnog papira. Rješenje o tome se usvaja bilo za pojedini vrijednosni papir, bilo za niz vrijednosnih papira, koji se mora navesti.

4.3. TRGOVANJE DIONICAMA IF-ova I PIF-ova

Smislaona primjena odredaba

Član 149.

- (1) Za trgovanje dionicama IF-ova i PIF-ova smisaono se primjenjuju odredbe Pravila koje regulišu trgovanje na službenom berzanskom tržištu.

4.4. TRGOVANJE BLOKOVIMA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Blok vrijednosnih papira

Član 150.

- (1) Blok vrijednosnih papira je, prema ovim Pravilima, najmanje ona količina vrijednosnih papira čija vrijednost, izračunata po slijedećim formulama, iznosi najmanje 500.000,00 KM:
 - a) **za dionice:**
blok = (kurs vrijednosnog papira) x (broj lotova)
 - b) **za obveznice:**
blok = (kurs vrijednosnog papira) x (broj lotova) x (nominalna vrijednost jednog lota)
- (2) Kurs u formulama iz prvog stava ovog člana je zadnji službeni jedinstveni kurs koji je bio objavljen u službenoj kursnoj listi prije prijave posla. Ako službeni jedinstveni kurs još nije bio objavljen u službenoj kursnoj listi, upotrebljava se kurs iz posla sa blokom.

- (3) Uprava može izmjeniti najmanju vrijednost bloka.
- (4) Berza mora dnevno izračunavati najmanju količinu pojedinih vrijednosnih papira koja se smatra blokom vrijednosnih papira.

Poslovi sa blokovima vrijednosnih papira

Član 151.

- (1) Član berze može zaključiti posao sa vrijednosnim papirima koji su uvršteni u berzansku kotaciju ili slobodno tržište, izvan organizovanog tržišta, odnosno BTS, ako su ispunjena dva slijedeća uslova:
 1. predmet takvog posla je blok vrijednosnih papira,
 2. posao je član berze zaključio samo za svoj račun i za račun jednog klijenta, odnosno član je posao zaključio za račun dva pojedina klijenta.

Prijavljivanje poslova sa blokovima

Član 152.

- (1) Član berze koji je zaključio posao sa blokom iz člana 151. Pravila izvan BTS, mora berzi prijaviti zaključenje takvog posla na način propisan Uputstvima. Ako je posao sa blokom zaključen između članova berze, posao mora prijaviti prodavac.

Objava zaključenja posla sa blokom

Član 153.

- (1) Berza mora objaviti prijavljeni posao sa blokom, tako što se u BTS unosi oznaka vrijednosnog papira, cijenu, količina i šifra člana, odnosno članova berze koji su zaključili prijavljeni posao.
- (2) Berza mora objaviti prijavljeni posao sa blokom u roku od 30 minuta po prijemu prijave.
- (3) Berza mora objaviti prijavljeni posao sa blokom na način iz prvog stava ovog člana tako da su podaci, koji su predmet prijave, dostupni svim članovima berze.
- (4) Za objavu posla sa blokom član berze, koji je posao prijavio, mora berzi platiti proviziju, određenu u tarifi berze.

Raskid zaključenog posla

Član 154.

- (1) Za raskid, odnosno za prenos posla sa blokom se primjenjuju odredbe Pravila koje važe za berzanske poslove.

Objavljivanje zbirnih podataka

Član 155.

- (1) Berza dnevno objavljuje slijedeće zbirne podatke o zaključenim poslovima sa blokovima vrijednosnih papira, po pojedinom bloku:
 - broj poslova sa blokovima zaključenih sa pojedinim vrijednosnim papirom na taj dan,
 - ukupnu količinu pojedinih vrijednosnih papira koji su bili predmet poslova sa blokovima na taj dan,
 - najniži i najviši kurs zaključenog posla i
 - promet u KM.
- (2) Zbirne podatke iz prvog stava ovog člana berza objavljuje i u redovnim statističkim publikacijama i pregledima berze.

Izveštavanje Komisije

Član 156.

- (1) Berza dnevno izvještava Komisiju o prijavama poslova sa blokovima.

4.5. POSTUPCI AKO BTS NEDJELUJE

Neppravilno djelovanje unajmljenog komunikacijskog voda

Član 157.

- (1) Berza je dužna, u prostorijama berze, osigurati minimalno osam radnih stanica, te minimalno osam pozivnih telefonskih linija sa pratećom opremom, za situaciju kada ne djeluje komunikacijski vod pojedinog člana, pri čemu svaki član ima pravo na upotrebu jedne radne stanice u prostorijama berze, odnosno jedne pozivne linije. Član berze mora u tom slučaju saopštiti berzi u najkraćem vremenu ispad voda ili smetnje na vodu i pri tom može tražiti zadržavanje izvršenja svih naloga člana u sistemu BTS

Mogućnosti člana za ponovni rad na BTS

Član 158.

- (1) Berza omogućuje članu da preko rezervne telefonske linije (ako je član ima instaliranu) uspostavi ponovnu vezu sa BTS. Za naredna uputstva, član pozive tehničku službu berze.
- (2) Član čija radna stanica nije udaljena od sjedišta berze više od 25 km može upotrijebiti i radnu stanicu u prostorijama berze.
- (3) Ako član smatra da veća udaljenost nije prepreka za upotrebu radnih stanica u prostorijama berze, također je može upotrijebiti.

Član 159.

- (1) Kada član završi sa radom na stanici, mora se odjaviti iz BTS. Ako je član pri radu upotrebljavao pozivnu telefonsku liniju, mora berzi saopštiti da je prestao sa radom na stanici, da berza iz sigurnosnih razloga može isključiti telefonsku liniju.

Ispad pristupa pojedinog člana do BTS

Član 160.

- (1) Ako dođe do ispada pristupa člana do BTS, a član nema uspostavljen rezervni pristup do BTS, mora u najkraćem vremenu saopštiti berzi ispad (smetnje) i pri tom može tražiti zadržavanje svih naloga člana u BTS.

Član 161.

- (1) Ako je ponovno priključenje na BTS bilo uspješno i berza je na zahtjev člana privremeno zadržala izvršenje njegovih naloga, može ih selektivno ponovo aktivirati.

Prekid trgovanja preko BTS

Član 162.

- (1) Ako se u BTS ne može priključiti jedan (1) član čija je radna stanica od sjedišta berze udaljena više od 25 km i ima instaliranu rezervnu pozivnu telefonsku liniju, ali je ne može upotrijebiti jer su sve rezervne linije na strani berze zauzete, te se ne odluči da upotrijebi radnu stanicu u prostorijama berze, berza zaustavlja trgovanje preko BTS za sve članove za vrijeme potrebno da bi se član mogao ponovo priključiti.

Član 163.

- (1) Ako se u BTS ne može priključiti jedan (1) član čija je radna stanica od sjedišta berze udaljena manje od 25 km i ima instaliranu rezervnu pozivnu telefonsku liniju, ali je ne može upotrijebiti jer su sve rezervne

linije na strani berze zauzete, te ne može upotrijebiti radne stanice u prostorijama berze jer su i one zauzete, berza zaustavlja trgovanje preko BTS za sve članove za vrijeme potrebno da bi se član mogao ponovo priključiti.

Član 164.

- (1) Ako član nema instaliranu rezervnu pozivnu telefonsku liniju, ima na raspolaganju radnu stanicu u prostorijama berze. Ako su one zauzete, berza trgovanje preko BTS ne zaustavlja. Član mora sačekati na ponovno priključenje.

Član 165.

- (1) Nakon ponovnog priključenja člana zbog kojeg se trgovanje preko BTS prekinulo, trgovanje se nastavlja.

Ispad centralnog računara BTS i druge tehničke smetnje

Član 166.

- (1) Ako dođe do ispada centralnog računara BTS, odnosno u slučaju drugih većih smetnji kad nije moguće obezbijediti odgovarajuće djelovanje BTS, elektronsko trgovanje za sve članove se prekida. O ponovnom uspostavljanju trgovanja berza ažurno obavještava članove pomoću radnih stanica, telefonskih linija ili telefaksa.

Mjere kod dužeg prekida poslovanja

Član 167.

- (1) Ako greška zbog koje je došlo do prekida elektronskog trgovanja nije otklonjena u roku od dva sata, berza obavještava članove o eventualnom produženju vremena trgovanja. Članove kojima radne stanice ne djeluju, berza obavještava putem telefonske linije ili telefaksa.

Javljanje grešaka i smetnji sa BTS

Član 168.

- (1) U svrhu brzog preduzimanja mjera od strane berze, sve tehničke greške i smetnje sa BTS članovi su dužni berzi saopštiti putem telefona. Opis smetnji i grešaka su dužni što prije dostaviti berzi i u pismenom obliku.

Nepravilno djelovanje BTS

Član 169.

- (1) Ako dođe do zaključenja berzanskog posla zbog nepravilnog djelovanja BTS, smatra se da berzanski posao nije bio zaključen. Berza u tom slučaju, bez odlaganja, o toj činjenici mora obavjestiti članove berze čije je naloge BTS nepravilno povezao (ugovorne strane) i izvršiti raskid zaključenog posla. O toj činjenici obavještava Registar, Komisiju i ostale članove berze.
- (2) Članovi berze moraju po odstranjenju raskinutog posla uskladiti stanje naloga u BTS sa vlastitom evidencijom naloga.

4.6. OBRAČUN, PORAVNANJE I NAMIRENJE BERZANSKIH POSLOVA

Ispunjavanje obaveza

Član 170.

- (1) Usluge poravnanja i namirenja obaveza nastalih na osnovu poslova sa vrijednosnim papirima, zaključenih na organizovanom tržištu, vrši Registar, u skladu sa zakonom, propisima Komisije i pravilima i drugim opštima aktima Registra.

Načelo istovremenosti namirenja

Član 171.

- (1) Ispunjenje obaveze prijenosa vrijednosnih papira iz poslova zaključenih na organizovanom tržištu, može se obaviti samo istovremeno sa plaćanjem cijene za te vrijednosne papire.

Rok ispunjenja

Član 172.

- (1) Sve promptne berzanske poslove treba namiriti najkasnije u roku od tri (3) radna dana po zaključenju posla (T+3), u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima Registra.

5. NEDOZVOLJENO PONAŠANJE ČLANOVA BERZE I BROKERA

Nedozvoljeno uticanje na kurseve

Član 173.

- (1) Nijedan član berze ili broker ne smije:
1. zaključiti posao,
 2. stimulisati zaključenje poslova,
 3. vještački stvarati okolnosti o poslovima
- sa bilo kojim vrijednosnim papirom u cilju stvaranja nerealne ili obmanjujuće slike o njegovom prometu, odnosno da bi formirao ili uticao na formiranje kursa vrijednosnog papira koji ne odgovara njegovoj istinitoj vrijednosti na tržištu.
- (2) Zabranjeno je stimulisati formiranje grupa za nedozvoljeno uticanje na kurseve vrijednosnih papira, sudjelovati u takvim grupama, osiguravati im sredstva ili primati naloge od njih.

Različite glasine

Član 174.

- (1) Nijedan član berze ili broker ne smije na bilo kakav način širiti glasine takve prirode da bi mogle uticati na okolnosti trgovanja na berzi, osim ako se radi o razgovorima o neprovjerenim informacijama, kada se razotkriju njihov izvor i njihova neprovjerenost.

Zabrana poslovanja na osnovi povlaštenih informacija

Član 175.

- (1) Niko ne smije steći vrijednosne papire ili njima raspolagati na osnovi povlaštenih informacija.
- (2) Lice kome su neposredno dostupne povlaštene informacije ne smije ove informacije otkrivati trećim licima ili na njihovoj osnovi preporučivati trećim licima pribavljanje ili raspolaganje vrijednosnim papirima.

Druge zabrane

Član 176.

- (1) Nijedan član berze ili broker ne smije:

- kupiti ili stimulisati kupovinu bilo kojeg vrijednosnog papira koji kotira na berzanskom tržištu ili je uvršten u slobodno tržište, za svoj račun ili za račun brokera, člana zavisnog ili povezanog društva, zaposlenog kod člana berze ili od njega zavisnog ili povezanog društva, te za račun sa svima nabrojanima povezanih lica, na osnovu povlaštene informacije koju posjeduje o još neizvršenom nalogu klijenta za kupovinu određenog vrijednosnog papira, odnosno
- prodati ili stimulisati prodaju bilo kojeg vrijednosnog papira koji kotira na berzanskom tržištu ili je uvršten u slobodno tržište, za račun lica iz prvog stava ako posjeduje informaciju o još neizvršenom nalogu klijenta za prodaju takvog vrijednosnog papira ako bi takav nalog mogao bitno uticati na cijenu tog vrijednosnog papira, a član, broker ili lica iz prvog stava ovog člana bi time pribavila imovinsku korist.

Član 177.

- (1) Članovi berze i brokeri također ne smiju:
- zaključivati poslove na berzanskom ili slobodnom tržištu kada postoji osnovana sumnja za oštećenje drugih lica,
 - obavljati fiktivne poslove na berzanskom i slobodnom tržištu,
 - obmanjivati tržište na način da unose naloge klijenata za kupovinu ili prodaju vrijednosnih papira u BTS, iako prethodno nisu primili nalog klijenta za kupovinu ili prodaju vrijednosnih papira, odnosno ne smiju unositi vlastite fiktivne naloge.

Član 178.

- (1) Članovi berze i brokeri moraju uočene nepravilnosti saopštiti nadležnim organima berze. ~~Odredbe~~ ovog poglavlja se odnose na berzansko i na slobodno tržište.

6. BERZANSKI NADZOR

Član 179.

- (1) Berza nadzire poslovanje vrijednosnim papirima na organizovanom tržištu i, u slučaju ustanovljenih kršenja, odnosno nepravilnosti, preduzima mjere u skladu sa svojim nadležnostima da bi obezbijedila nesmetano i pošteno trgovanje vrijednosnim papirima. Berza prati i nadzire poslovanje svojih članova preko posebnih nadzornih radnih stanica, te može u poslovnim prostorijama člana berze pregledati i nadzirati svu dokumentaciju u vezi sa zaključenim poslovima sa vrijednosnim papirima kojim se trguje na organizovanom tržištu.
- (2) Uprava ovlašćuje službenike berze koji su zaduženi za nadzor nad berzanskim trgovanjem za provođenje njihovih zadataka. Članovi berze i njihovi brokeri moraju se pridržavati uputstava službenika berze koji su zaduženi za berzanski nadzor.

Član 180.

- (1) U slučaju sumnje na kršenje, odnosno nepravilnosti pri berzanskom poslovanju od strane članova berze ili brokera, berza provodi istragu nad pretpostavljenim kršiocima, te preduzima mjere protiv kršilaca, u skladu sa svojim nadležnostima.

Član 181.

- (1) Ako se u istrazi ustanovi da, s obzirom na kršenje, postoji sumnja o krivičnom djelu, odnosno o drugim povredama zakona ili da su u nepravilnost pri berzanskom poslovanju upletena lica koja nisu članovi berze ili brokeri, berza mora o predmetu obavijestiti Komisiju, odnosno drugi nadležni državni organ.
- (2) U slučaju iz prethodnog stava, berza Komisiji, odnosno drugim državnim organima, pruža svutehničku, odnosno stručnu pomoć, koju u skladu sa svojim nadležnostima može pružiti.

Član 182.

- (1) O svojim nalazima, te usvojenim mjerama u vezi sa nadzorom berzanskog poslovanja, berza izvještava Komisiju.

7. POSTUPAK PRED UPRAVOM PROTIV ČLANOVA BERZE I BROKERA U SLUČAJU KRŠENJA PRAVILA

Nadležnost uprave

Član 183.

- (1) Uprava raspravlja o slučajevima kršenja Pravila, odnosno Uputstava, koja ne znače kršenje dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala, odnosno znače samo lakše kršenje dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala, donosi odluku o odgovornosti članova berze i brokera, te kršiocima izriče mjere.
- (2) Za vođenje postupka i za izricanje mjere protiv brokera Uprava može ovlastiti posebnu disciplinsku komisiju.

Zastara

Član 184.

- (1) Postupak pred Upravom zbog kršenja Pravila, odnosno Uputstava, nije više dozvoljen kada prođe jedna (1) godina od radnje kršenja. Zastara prekida svaku mjeru Uprave usmjerenu protiv počinioca kršenja.
- (2) Po svakom prekidu, zastara počinje iznova. U svakom slučaju, slučaj zastarijeva kada prođu dvije (2) godine od radnje kršenja.

Postupak

Član 185.

- (1) Postupak za izricanje disciplinske mjere započinje na prijedlog člana berze ili na vlastitu inicijativu Uprave.
- (2) Član berze, odnosno broker protiv kojeg je otvoren postupak se lično ili preporučenom poštom obavještava o danu i satu sjednice, o prirodi kršenja za koje se tereti, te o mogućnosti pismene odbrane. O danu i satu sjednice se obavještava i predlagač postupka, koji ima pravo da prisustvuje sjednici.
- (3) Članu berze, odnosno brokeru treba pri sjednici Uprave ostaviti dovoljno vremena da se za nju pripremi, a najmanje osam (8) dana. Ukoliko član berze, odnosno broker ne namjerava učestvovati na sjednici, može najkasnije do početka sjednice dostaviti berzi svoju pismenu odbranu.

Sjednica

Član 186.

- (1) Predlagač postupka, odnosno član Uprave, kada je predlagač Uprava, na početku sjednice iznosi razloge za pokretanje postupka, a zatim Uprava brokeru ili članu berze, odnosno njegovom zastupniku, mora dati mogućnost da navede sve razloge i okolnosti za koje smatra da sprječavaju izricanje mjere.
- (2) Ukoliko član berze, odnosno broker, uprkos blagovremenom pozivu, na sjednici ne prisustvuju, Uprava na sjednici razmatra kršenje u njihovoj odsutnosti, odnosno razmatra njihovu pismenu odbranu, ukoliko su je berzi blagovremeno dostavili.

Zapisnik

Član 187.

- (1) O raspravi se piše zapisnik. U zapisnik se upisuje sve što je značajno za usvajanje rješenja o stvari koja je predmet rasprave.
- (2) Umjesto neposrednog zapisivanja, zapisnik se može izraditi pomoću uređaja za tonsko snimanje. U tom slučaju, član berze, odnosno broker može staviti primjedbe na zapisnik u roku od tri (3) dana po prijemu zapisnika.
- (3) Zapisnik potpisuju član Uprave, član berze, odnosno broker i zapisničar.

Izdavanje rješenja

Član 188.

- (1) Kada Uprava zaključi da je stvar dovoljno objašnjena, član Uprave objavljuje da je sjednica završena.
- (2) Rješenje uprave se izdaje pismeno, što znači da se ne donosi na samoj sjednici, nego se dostavlja članu berze, odnosno brokeru, ili njegovom zastupniku u roku od osam (8) dana od dana kada je sjednica okončana.
- (3) Rješenje mora sadržavati ime i prezime brokera, odnosno naziv berzanskog člana, te ime i prezime njihovih zastupnika, opis kršenja, datum sjednice, kvalifikaciju ustanovljenog kršenja, vrstu mjere, odluku o troškovima, pouku o pravnom lijeku, datum rješenja, te potpis Uprave.

Vrste rješenja

Član 189.

- (1) Uprava izdaje rješenje kojim postupak obustavlja ili rješenje kojim berzanskog člana ili brokera oglašava odgovornim za kršenje, te mu izriče jednu od mjera.
- (2) Ako je u toku postupak zbog više kršenja, u rješenju se navodi za koja kršenja se postupak obustavlja i za koja kršenja se član berze ili broker oglašava odgovornim, te mu se izriče mjera.

Obustavljanje postupka

Član 190.

- (1) Rješenje kojim se postupak obustavlja se izdaje:
 - ako djelo kojim se tereti berzanski član ili broker ne predstavlja kršenje Pravila, odnosno Uputstava,
 - ako je protiv berzanskog člana ili brokera za isto kršenje već izrečena mjera ili je postupak već bio obustavljen,
 - ako je postupak pred Upravom zastario,
 - ako nije dokazano da je kršenje učinio broker ili berzanski član,
 - ako postoje okolnosti koje isključuju odgovornost kršioca.

Mjere za kršenje Pravila i Uputstava

Član 191.

- (1) Kao mjeru za kršenje Pravila i Uputstava, Uprava članu berze, odnosno brokeru može izreći jednu od sljedećih mjera:
 - opomenu,
 - opomenu sa objavom u okviru članova berze,
 - javnu opomenu,
 - novčanu kaznu u visini do najviše 50.000,00 KM, s obzirom na težinu kršenja,
 - isključenje iz berzanskog poslovanja za određeno vrijeme ili trajno.

Troškovi postupka

Član 192.

- (1) Član berze kome je izrečena mjera, dužan je platiti paušal troškova postupka, u skladu sa važećom tarifom berze.
- (2) Član berze je također dužan platiti i troškove koji su nastali u postupku protiv ovlaštenog brokera, ako mu je Uprava izrekla mjeru.

Prigovor

Član 193.

- (1) Protiv rješenja Uprave, odnosno posebne disciplinske komisije, moguće je podnijeti prigovor Komisiji u roku od osam (8) dana od uručenja rješenja. Podneseni prigovor sprječava izvršenje rješenja.
- (2) Izuzetno od prvog stava ovog člana, u slučaju privremenog isključenja člana berze iz poslovanja na berzi na osnovu 7. alineje prvog stava člana 71. Ptavila prigovor ne sprječava izvršenje rješenja.

Izvršenje izrečenih mjera

Član 194.

- (1) Izrečene mjere se izvršavaju na slijedeći način:
 - opomena – uručenjem rješenja kršiocu,
 - opomena sa objavom u okviru članova berze - dostavljanjem obavještenja članovima na odgovarajući način,
 - javna opomena – objavom u dnevnom listu koji izlazi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a koji određuje Uprava, te na web stranicama berze,
 - novčana kazna – dobrovoljnim plaćanjem u roku od osam (8) dana po pravosnažnosti rješenja, odnosno prinudnim izvršenjem,
 - privremeno ili trajno isključenje iz berzanskog poslovanja – sprječavanjem poslovanja na berzi.

8. RJEŠAVANJE SPOROVA PRED BERZANSKOM ARBITRAŽOM

Opšte odredbe

Član 195.

- (1) Pri berzi djeluje stalna i nezavisna arbitraža. Naziv arbitraže je: Stalna arbitraža Sarajevske berze-burze d.d, Sarajevo. Sjedište arbitraže je u prostorijama berze.

Član 196.

- (1) Pravila arbitraže se primjenjuju kao obavezna procesna pravila pri rješavanju svih sporova, odnosno nesuglasica među strankama, zajedno sa pravilima ZPP kad god je za rješavanje spornih odnosa nadležna arbitraža.

Nadležnost arbitraže

Član 197.

- (1) Berzanska arbitraža je nadležna za rješavanje sporova u vezi sa poslovima sa vrijednosnim papirima.

Sastav arbitraže

Član 198.

- (1) Arbitre berzanske arbitraže na prijedlog Uprave imenuje nadzorni odbor berze. Za arbitra može biti imenovano fizičko lice koje se kao stručnjak iskazalo u dostignućima i radu u području prava, ekonomije ili finansija.
- (2) Mandat arbitara traje četiri (4) godine.

Razrješenje arbitra

Član 199.

- (1) Pojedini arbitar može biti razrješen prije isteka mandata:
 - na svoj zahtjev,
 - ako je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora,
 - ako postane poslovno neposoban,
 - ako tako određuje zakon.
- (2) Mjeru razrješenja iz zadnje dvije alineje prethodnog stava izriče Uprava i ima učinak kao privremena suspenzija arbitra do potvrđenja na nadzornom odboru berze.

Odlučivanje

Član 200.

- (1) Arbitri odlučuju u vijeću od tri arbitra. Ako se stranke o tome posebno dogovore, o sporu može odlučiti arbitar pojedinac.

Predsjednik vijeća

Član 201.

- (1) Za predsjednika vijeća može biti imenovan arbitar iz liste arbitara koji ima položen pravosudni ispit.

Organi arbitraže

Član 202.

- (1) Arbitraža ima predsjednika arbitraže kojeg arbitri biraju između sebe.
- (2) Predsjednik arbitraže predstavlja, zastupa i potpisuje arbitražu u odnosu prema trećim pravnim i fizičkim licima, te državnim i pravosudnim organima.
- (3) Predsjednik arbitraže ima dva zamjenika koje imenuje samostalno.
- (4) Najstariji nespriječeni zamjenik predsjednika arbitraže ima sve nadležnosti predsjednika ako je ovaj sprečen, privremeno radno nesposoban, ako se radi o suprotnosti interesa ili isključujućim razlozima na strani predsjednika arbitraže.
- (5) Ako je zamjenik iz prethodnog stava ovog člana spriječen, nadležnosti predsjednika arbitraže prelaze na preostalog zamjenika.

Član 203.

- (1) Arbitraža ima sekretara koji se brine o nesmetanom i tekućem radu vijeća arbitraže, te pomaže predsjedniku arbitraže i predsjednicima vijeća u konkretnim predmetima.
- (2) Sekretar potpisuje arbitražu u slučajevima kada za potpisivanje predmeta arbitraže nije nadležan predsjednik arbitraže, u administrativnim i drugim sličnim predmetima manjeg značaja.
- (3) Za sekretara arbitraže može biti imenovan službenik berze. Imenovanje vrši nadzorni odbor berze na prijedlog Uprave.

Postupak pred arbitražom

Član 204.

- (1) Ako Pravila ne regulišu određeno pojedino pitanje, primjenjuju se odredbe ZPP.

Član 205.

- (1) Postupak pred arbitražom je kontradiktoran i u principu se odvija na nejavnoj raspravi.

Član 206.

- (1) Rad arbitraže je do izdavanja završne odredbe povjerljivog značaja, što je dužan poštovati svako ko u njoj bilo kako sudjeluje.

Početak postupka

Član 207.

- (1) Postupak pred arbitražom započinje tužbom.
- (2) Početkom postupka pred arbitražom se smatra dan kad arbitraža primi tužbu.

Sadržaj tužbe

Član 208.

- (1) Tužba mora, pored obaveznih i fakultativnih komponenata po ZPP, sadržavati i pismeni ugovor stranaka o arbitraži, te ime arbitra iz liste arbitara kojeg stranka imenuje u vijeće.

Odgovor na tužbu

Član 209.

- (1) Po prijemu potpune tužbe, sekretar arbitraže dostavlja tužbu zajedno sa priložima tuženom, kako bi tuženi mogao odgovoriti.

Član 210.

- (1) Tuženi može u roku od petnaest (15) dana od prijema tužbe dati odgovor na tužbu.
- (2) Odgovor na tužbu mora sadržavati suštinske podatke koji omogućavaju brzo i potpuno rješenje spora.
- (3) Tužena stranka u odgovoru na tužbu ujedno imenuje arbitra iz liste arbitara, odnosno u roku iz prvog stava ovog člana stavlja prigovor nadležnosti arbitraže.
- (4) Sekretar arbitraže dostavlja odgovor na tužbu s priložima tužitelju, a prigovor nadležnosti i predsjedniku arbitraže.

Protivtužba

Član 211.

- (1) Protivtužbu tuženi može podnijeti, ujedno sa odgovorom na tužbu, u roku iz prethodnog stava, pod uslovima koje određuje ZPP.
- (2) Sekretar u tom slučaju postupa kao da je podnesena tužba.
- (3) Tuženi po protivtužbi ima prava tuženog iz prethodnog člana Pravila.

Nepostojanje dogovora o arbitraži

Član 212.

- (1) Ako među strankama na prvi pogled (prima facie) ne postoji nikakav dogovor o nadležnosti arbitraže, predsjednik arbitraže o tome preko sekretara obavještava tužitelja.
- (2) Ako predsjednik arbitraže ustanovi da na prvi pogled dogovor o arbitraži postoji, o tome obavještava stranke, te se postupak nastavlja.

- (3) U nastavku postupka, o postojanju ili nepostojanju dogovora o nadležnosti, kao o prethodnom pitanju odlučuje vijeće.
- (4) Odluka vijeća je konačna.

Efekti dogovora o arbitraži

Član 213.

- (1) Ako su se stranke pismenim ugovorom o arbitraži dogovorile za nadležnost arbitraže, smatra se da su time pristale na primjenu odredaba Pravila.

Član 214.

- (1) Neaktivnost, odnosno ćutanje tužene stranke nije prepreka da se postupak pred arbitražom ne započne i završi, pod uslovom da je dogovor o arbitraži validan.

Član 215.

- (1) Prigovor ništavosti, nepostojanja ili nepunovažnosti ugovora u kome je sadržan dogovor o arbitraži nije prepreka da o postojanju ili nepostojanju dogovora o arbitraži ne odluči vijeće.

Postupak imenovanja vijeća

Član 216.

- (1) Svaka stranka je dužna u tužbi, odnosno u odgovoru na tužbu, u spornoj stvari imenovati arbitra iz liste arbitara.
- (2) Ako jedna od stranaka ne imenuje arbitra, za nju ga imenuje predsjednik arbitraže.
- (3) Predsjednika vijeća imenuju dva izabrana arbitra. Ako se arbitri ne mogu dogovoriti u roku koji im postavi predsjednik arbitraže, tada predsjednika vijeća imenuje predsjednik berzanske arbitraže.

Član 217.

- (1) Svaki arbitar koji je imenovan u vijeće je prilikom usvajanja odluka i odlučivanja u spornoj stvari nezavisan.
- (2) Svaki arbitar mora od obavještenja o imenovanju do kraja postupka pred arbitražom paziti na činjenice i okolnosti koje bi mogle uticati na njegovu nepristrasnost.
- (3) O svakoj okolnosti, odnosno činjenici koja može uticati na nepristrasnost odlučivanja, arbitar mora odmah obavijestiti sekretara arbitraže, a ovaj stranke postupka, da bi u postavljenom roku mogle dostaviti eventualne primjedbe.

Isključenje arbitra

Član 218.

- (1) Zahtjev za isključenje arbitra stranka mora, uz objašnjenje, dostaviti sekretaru arbitraže i to u roku od petnaest (15) dana od dana kada je saznala za imenovanje arbitra, odnosno najkasnije u roku od petnaest (15) dana od trenutka kad sazna za okolnosti ili činjenice na koje oslanja svoj zahtjev.
- (2) Ako stranka prekrši rokove iz prethodnog stava, zahtjev za isključenje arbitra se odbacuje, a inače se dostavlja predsjedniku arbitraže koji o zahtjevu odlučuje.
- (3) O zahtjevu za isključenje arbitra, odnosno u slučaju iz drugog stava prethodnog člana odlučuje predsjednik arbitraže, osim ako se zahtjev za isključenje, odnosno činjenice i okolnosti iz drugog stava prethodnog člana odnose na predsjednika arbitraže, kada o tome odlučuju zamjenici predsjednika arbitraže.
- (4) Odluka predsjednika arbitraže ili njegovih zamjenika u slučaju iz prethodnog stava je konačna.

Član 219.

- (1) Odluka iz prethodnog člana Pravila se u obliku rješenja dostavlja strankama, te arbitru na kojeg se rješenje odnosi. Rješenju nije potrebno obrazloženje.

Posredovni postupak

Član 220.

- (1) Posredovanje je poželjni oblik rješavanja sporova.
- (2) Svaki spor iz nadležnosti arbitraže se može predati u posredovanje posredniku pojedincu.

Član 221.

- (1) Posredovni postupak započinje i okončava se pred arbitražom na prijedlog stranke, bez obzira na postojanje ili važenje dogovora o arbitraži, ako se suprotna stranka sa takvim postupkom slaže.

Prijedlog za početak

Član 222.

- (1) Prijedlog za početak posredovnog postupka, u obliku zahtjeva za posredovanje, podnosi stranka koja želi posredovanje pred arbitražom,. U njemu na koncizan način opisuje sve značajne činjenice i okolnosti spora, te svrhu zahtjeva za posredovanje.
- (2) Zahtjevu za posredovanje je stranka dužna priložiti dokaz o uplati iznosa koji predstavlja preduslov za početak postupka posredovanja, u skladu sa tarifom arbitraže.

Član 223.

- (1) Po prijemu zahtjeva iz prethodnog člana, sekretar arbitraže poziva suprotnu stranku da se o zahtjevu izjasni u roku od petnaest (15) dana.
- (2) Ako se suprotna stranka posredovnom postupku protivi, odnosno ako se u postavljenom roku o zahtjevu ne izjasni, smatra se da posredovni postupak nije uspio, te o tome sekretar arbitraže obavještava stranku koja je podnijela zahtjev za posredovanje.

Imenovanje posrednika

Član 224.

- (1) Ako se suprotna stranka sa postupkom posredovanja slaže i stranke sporazumno ne predlažu drugačije, predsjednik arbitraže, iz liste arbitara imenuje posrednika

Zadaci posrednika

Član 225.

- (1) Posrednik poziva stranke da u određenom roku postave svoje navode, tvrđenja i dokaze.
- (2) Posrednik vodi cjelokupan postupak po sopstvenoj procjeni, uvažavajući načela nepristrasnosti, jednakosti, pravednosti i povjerljivosti.

Završetak posredovanja

Član 226.

- (1) Postupak posredovanja je završen kad posrednik ustanovi da je stanje stvari u dovoljnoj mjeri raščišćeno, nakon čega sastavlja pismeni prijedlog poravnanja i poziva stranke da ga potpišu zajedno sa njim.
- (2) Stranke mogu tražiti da se poravnanje formulira u obliku odluke arbitraže.

Član 227.

- (1) Posredovni postupak se okončava:
 - kada stranke potpišu poravnanje, odnosno kad se objavi odluka arbitraže,
 - kada posrednik pismeno saopšti predsjedniku arbitraže da postupak posredovanja nije uspio,
 - kada bilo koja od stranaka u postupku obavijesti posrednika da ne želi nastaviti postupak.

Priroda posredovnog postupka

Član 228.

- (1) Posredovni postupak je povjerljivog značaja, što je dužan poštovati svako ko u njemu bilo kako sudjeluje.
- (2) Ako se stranke ne uspiju poravnati, smatra se da posredovni postupak nije uspio. Izjave stranaka koje su date u neuspjelom posredovnom postupku, u istoj stvari, među istim strankama, za eventualni postupak pred arbitražom smatraju se nepostojećim, osim ako se stranke ne dogovore drugačije.
- (3) Posrednik ne može nastupiti kao arbitar, zastupnik, savjetnik, punomoćnik, svjedok, vještak ili drugačije, u sudskom, upravnom ili arbitražnom postupku u sporu koji se odnosi na spor koji je bio predmet postupka poravnanja, osim ako se stranke ne dogovore drugačije.

Plaćanje avansa

Član 229.

- (1) Preduslov za početak posredovnog postupka je potpuno plaćanje avansa koji određuje sekretar arbitraže, na osnovu tarife arbitraže.
- (2) Avans može platiti samo jedna stranka, pri čemu se uplaćeni iznos smatra troškovima postupka i uključuje se u definitivnu podjele troškova postupka među strankama.
- (3) Ako plaćeni avans nije dovoljan za okončanje postupka, stranke se pozovu da uplate dodatna sredstva. Dodatna sredstva se smatraju avansom i za njih važe sva pravila koja se primenjuju s obzirom na prvi avans.
- (4) Stranke snose troškove posredovnog postupka u jednakim dijelovima, izuzev ako poravnanje ili odluka arbitraže ne određuju drugačije.

Troškovi postupka, tarifa

Član 230.

- (1) Sekretar arbitraže, na osnovu predatih zahtjeva određuje iznos avansa koji će pokrivati troškove postupka pred arbitražom, u skladu sa tarifom berze.
- (2) Sekretar arbitraže može uslovljavati odvijanje, odnosno nastavljanje postupka plaćanjem cjelokupnog ili djelimičnog avansa arbitraži.
- (3) Avans plaćaju stranke, u pravilu u jednakim dijelovima, što nije prepreka da svaka stranka može platiti cjelokupan avans koji odredi sekretar, ako suprotna stranka ne plati svoj dio. Tako plaćeni avans se smatra troškovima postupka, te se po opštim načelima uspjeha, odnosno krivnje po svršetku postupka, obračunava strankama postupka pred arbitražom.
- (4) Ako avans nije plaćen u roku od petnaest (15) dana od poziva stranke od strane sekretara na plaćanje, tužba, odnosno protivtužba se smatra povučenom.

Član 231.

- (1) Troškovima postupka pred arbitražom se smatraju i honorari arbitara, administrativni troškovi arbitraže, troškovi i vještačenja vještaka, svjedoka, stranaka postupka, te plaćanje njihovih punomoćnika.
- (2) O troškovima postupka odlučuje, zajedno sa odlukom o glavnoj stvari, vijeće koje određuje i koja stranka snosi, odnosno u kakvoj razmjeri stranke snose troškove postupka.

Donošenje odluke

Član 232.

- (1) Odluka arbitraže se smatra donesenom kada je potpišu svi članovi vijeća.

Član 233.

- (1) Rok za donošenje odluke iznosi trideset (30) dana po završenoj glavnoj raspravi.

Uručenje odluke strankama

Član 234.

- (1) Nakon donošenja odluke, sekretar arbitraže je dostavlja strankama. Sekretar može uslovljavati uručenje odluke time da stranka prije uručjenja mora podmiriti njoj pripadajuće troškove postupka u iznosu određenom u završnoj odluci.

Član 235.

- (1) Stranke u postupku pred arbitražom se obavezuju da će konačnu odluku arbitraže uvažavati te je izvršiti. Na odluku arbitraže ne može se uložiti žalba, osim pobijajuće tužbe pred sudom, u slučajevima koje određuje ZPP.

9. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 236.

- (1) Pravila i njihove izmjene i dopune priprema Uprava, potvrđuje nadzorni odbor, a usvaja Skupština berze.
- (2) Izmjene i dopune Pravila i opštih akata koji proizilaze iz Pravile će se vršiti i na zahtjev Komisije, radi usklađivanja sa zakonom i propisima Komisije.
- (3) Pravila i njihove izmjene i dopune, te sve opšte akte koji proizlaze iz Pravila odobrava Komisija, a stupaju na snagu petnaest (15) dana nakon donošenje rješenje Komisije kojim se predmetni akt odobrava.

U Sarajevu, 09.02.2002.godine

Predsjedavajući Skupštine